

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Mēka ma atume

British and Foreign
Bible Society

2235.88.6

Harvard College Library

GIFT OF THE
BRITISH AND FOREIGN
BIBLE SOCIETY
LONDON

KAMBA ACTS.

A

Piāki. Acta. Kamba. (1904.)

MĒKA MĀ ATUME.

MĀLYULĪTWE KIKAMBA.

MŌLETWE NA MUTAMBO LONDONO

KWA

BRITISH AND FOREIGN BIBLE SOCIETY,

MWAKA WA VWANA WAITU,

1904.

2235, 88, 6

Harvard College Library

Sept. 23, 1910

Gift of the
British & Foreign Bible Society

ACTS OF THE APOSTLES IN KAMBA.

MĒKA MA ATUME.

Kilungu tja kwandza.

- 1 NGEWA ya kwandza, Tēovilo, ninōlile ūnze,
- 2 Yetsu wāmbie kwika na kutsomešya, mu-
vaka ula mušeña wōtsiwe yulu, āmina kwamu-
- 3 lila kwa Tjuu mušeū atume, ala wanuvie : ala
wayonitsye ē šāyu, kuṇamaa kwāke kwaṣela,
na mōvano mēngi, atjoneka nimo matuku
myongw'ēna na kunēna maundu m'ōtsumbi wa
- 4 Mulungu. Na akikala vamwe namo, āmāmu-
lila, matikatanitsye na Yelutsalēme, indi kwe-
telela mbasa y'ēše, ila mwēwie nākwa (ātsy'ōu) ;
- 5 undu Yoane ēkia mandzi, indi iñwi mukēkiwa
Tjuu mušeū, kuuma indino matuku matavitite
mēngi.
- 6 Tiwo ala makomanīte, māmukūlya, matja-
tsya : Vwana, ivinda-yu nukūkililya ingi
- 7 Itsaēle utsumbi ? Āmēa : Tiwo wēnu ku-
maña mavinda kana tsyaşı, ila Iše watwie
- 8 n'ōnene wāke mwēne, indi mukanengwe viña,
Tjuu mušeū akimutūla, na mukatwika ngutsi
tsyākwa Yelutsalēme na Yutaia wonze na
- 9 Tsamalia na muvaka kitulu tja-nži. Na anē-
n'ōu—atsu makitsitsya—ōkilywa yulu, n'ētu

- 10 yamwotsa mēsoni kwō. Na makiṣwa makiñelela yulu ituni, nāke akiṣi,—na tsitsya : andu ēli matjungama kwō, mēvwikite ngua ndzau,
- 11 namo mātsya : Aume ma Kalilaia, mūngamāta, mukitsitsya ituni? Yetsu uu, ula wōtswa kwēnu yulu ituni, akauka, t'ōndu
- 12 mwamwona, akiṣi ituni. Tiwo mātsyoka Yelutsalēme, makiṣea kīmani, kītawa, tja mauta', kila kī vakuvī na Yelutsalēme, mwendo wa tsavato.
- 13 Na mālika, mālitsilila ḥumba yulu, vala mātindaa, Vetelo na Yoane na Yakovo na Andelea, Vilivo na Toma, Valatolomaio na Mataio, Yakovo wa Alavaio na Tsimono Tse-
- 14 lote na Yuta wa Yakovo. Atsu önze māi makikala makivoya Mulungu na ngoo imwe vamwe na aka na Malia, iīa Yetsu, na anaiña māke.
- 15 Na matuku aa Vetelo ōkila kati wa ānaiṣe, ātsya (mōmbanīte vamwe andu ta yana na
- 16 myongw'eli) : Aume, ānātsa, kwai tjaṣini, mwolo uvike, ula Tjuu muṣeu kwa kaíwa wa Taviti wamunēnee Yuta, ula wamatongoitsye,
- 17 ala makwatie Yetsu ; undu wai atalitwe naitu
- 18 na anengwe uşukumi uu. Utsu āuwa mūnda n'ētuvi y'ōşuku, na ākulumana, ātembuka kati
- 19 na maa māke önze mētika. Na kwakomanwa kw'ōnze, ala mātue Yelutsalēme, ona mūnda uya kwitwa kisyomo tjō Akeletama, niwo
- 20 mūnda wa nzakame. Undu vōlētwe walakanī wa mbaşı : Utui wāke ukatwike yandzo na vatikatue mundu vau, na, Wia wāke akōtse
- 21 ungi. Kw'ōndu uu ni tjaṣini umwe wa andu, ala matambukite naitu matuku önze, ala

- 22 Vwana Yetsu walikile na wauma kwitu, kuuma yikia ya mandzi ya Yoane muvaka ula museña wōtsiwe kwitu,—umwe wa atsu atwike ngutsi
 23 y'ōtsyukji wāke vāmwe naitu. Na māunga-myā ēli: Yotsēve, wētawa Valatsava, ula
 24 watyiwe tsyitwa ingi Yutsito, na Matia. Na makivoya Mulungu mātsya: Wę Vwana, mu-māna ngoo tsya ônże, wonye umwe w'ātsu
 25 ēli, ul'ōnuvie, akötse vandu v'ōşukumi uu n'ōtume, vala Yuta waumalile, kuši va-
 26 ndu vāke mwēne. Māmēkitsya mbuu; mbuu tsyasa Matia; nāke ēkiwa kw'ātume ikumi n'ōmwe.

Kilungu tja kēli.

- 1 Na wavika museña wa Vendekote, ônże
 2 māi makolanīte na ngoo imwe. Na kwauka imwe kiūmo, tjumite ituni, ta tja kivungji, kivungīte, na tjautsutsya ḥumba yonze, vala
 3 mēkalīte. Na tsyōneka nimo nime, ikiqaliki-lywa ta tsya mwakji na tsyēkalila kula mundu
 4 wō; na māutsua ônże Tjuu mušeū na māndza kunēna na nime ingi, t'ōndu Tjuu wamanenge kunēna.
 5 Na māi makikala Yelutsalēme Ayuti, andu makiite Mulungu, ma kula mbai, tsyi iseо wa
 6 kitutu. Na ula watsya wauka, ngusu yako-mana na mātelema, undu kula mundu ēwa,
 7 makinēna kisyomo tjāke. Mātwika-nda na māmaka, matjatsya: Andu atsu ônże, mēku-
 8 nēna, ti Akalilaia? Naitu tīwāta: kula mundu kisyomo kijitu'tjēne, tatsyaiwe natjo?
 9 Avalatia na Ametia na Elami na ala tikwikala Metsovotamia, Yutaia na Kavatokia, Vondo

- 10 na Atsia, Vilikia na Vambilia, Aikivito na ngaliko tsya Livia, ula wa Kilene, na Aloma
 11 aeni, Ayuti na avikili mō, Akeleta na Alavu,
     nitikwiwa, makinēna na nime tsītu maundu
 12 manene ma Mulungu. Mātwika-nda ônze
     na mātsānitsywa, makiana : Undu-un nāta ?
 13 Indi angi makitsea mātsya : Mautsuīte mu-
     vinyo.
- 14 Indi Vetelo ōkila n'āla ikumi n'ōmwe,
     ātūlya watsya wāke na āmēa : Aume Ayuti
     nēnu iíw'onze, mutuie Yelutsalēme, undu uu
     ukamañike kwēnu na išikitsyai ndeto tsyākwa.
 15 Undu atsu matitōnēte, t'ōndu mukwatsya :
 16 undu niwo tsaa katatu wa mušeña ; indi nikwo
 17 kula kuvnēnētwe kwa munavi Yoele : Na
     kukatwika matuku ma muminukilyo—nuku-
     nēna Mulungu—ngamitululila qama yonze tja
     Tjuu tjākwa, na ivitsi tsyēnu na ēetu mēnu
     makāṣa maundu na ānake mēnu makōna mōna,
 18 na atumia mēnu makaōta ndōto, na atumwa
     mākwa aume na aka ngamatululila tja Tjuu
 19 tjākwa matuku atsu, na makāṣa maundu. Na
     nganenge tsyama kitutuni yulu na mōvano kū-
     nzi iseo : nzakame na mwakji na itwi tsya
 20 tsyukji ; tsyua ikālyuka kivindu na mwei
     ukālyuka nzakame, mušeña munene wa Vwana,
 21 ula mutana, ndunāmba kūka. Na kukatwika,
     kula mundu, akītia tsyitwa ya Vwana, akō-
     koka !
- 22 Aume ma Itsaēle, išikitsyai ndeto itsu.
     Yetsu Munatsalēte, mundu, wōnitsywe ni
     Mulungu kwēnu kwa mavina na tsyama na
     mōvano, ala Mulungu wēkjie kwāke kati
 23 wēnu, t'ōndu mwitsi ēne, utsu, waumitsywe

kwa ndzama, itwītwe ni Mulungu na kwa
 kumaña kwāke mbē, iñwi mwamwambie muke-
 lanyoni kwa ndzaa ya atamanī na mwamūaa,
 24 utsu Mulungu āmutsyutja, akitung'ōtsungu
 wa kikwu ; undu kutiatoneka, nāke akwatwe
 25 nitjo. Undu Taviti nukumunēnea : Nonaa
 Vwana mbē wākwa kula matuku önze ; undu
 26 ē kū kwaume kwākwa, ndika singișange. Kw'ō-
 ndu uu ngoo yākwa yatsalika na wime wākwa
 watsilila ; indi na ḥama yākwa ikakoma na
 27 mutualisyo. Undu ndukatia ḥayu wākwa aimu-
 ni na ndukamuletja museu wāku, ône wou.
 28 Nuambonya ndzia tsya ḥayu, ukambutsutsya
 utanu uṣyuni kwāku.
 29 Aume, ānātsa, ningutso moa kunēna nēñu
     ña : ona muumāndu Taviti akwite na aṣikwa
     na mbia yāke nikwoi kwitu muvaka muṣeṇa
 30 uu. Indi akīṣwa āi munavi na akimaña, kana
     Mulungu āmukilile muma : akamwikalilya
     kitumbi tjāke mundu wa kitsyao tja kiñunu
 31 tjāke, akitsitsya mbē, ānēnea utsyukji wa
     Kilitsito, kana ndātiwa aimuni na ḥama yāke
 32 ndiaona wou. Utsu Yetsu Mulungu āmutsyu-
     kitsye, naitu isy'enze ti ngutsi tsy'ond'u.
 33 Nāke ātūlywa kwoko kwaume kwa Mulungu
     na ānengwe ni Iṣe mbāsa ya Tjuu museu,
 34 ātulula uu, ula mukwona na kwiwa. Undu
     Taviti ndālitsa ituni, indi nāke mwēne nukwa-
     tsya : Vwana āmwia Vwana wākwa : lkala-
 35 nzi kwoko kwaume kwākwa, muvaka niyē
 36 amaiṣa māku kililo tja mau māku. N'ōu
     ñumba yonze ya Itsaēle imāñe niyo : Mulungu
     āmwikite Yetsu uu, iñwi mwamwambie, Vwa-
 37 na na Kilitsito. Indi mēwa, mākwatwa ngoo,

māmwia Vetelo na atume al'āngi: Tikēkāta,
 38 aume, ānātsa? Indi Vetelo āmēa: Alyu-
 lai ngoo, na kula mundu wē̄nu ēkiwe mandzi
 kwa tsyitwa ya Yetsu Kilitso kwa yekea
 ya mawase mē̄nu, na mukanengwe inenge ya
 39 Tjuu muṣeu. Undu mbasa niyo yē̄nu na ya
 tsyana tsyē̄nu na ya ônze, ala mē kwatsa, ônze,
 40 ala ukamēta Vwana Mulungu waitu. Ne na
 ndeto ingi tsingi ānenge ukutsi na āmakā-
 nya, atjatsya: Yokolei mbaini ino ya kilalu.
 41 Ala mētikila ndeto yāke, mēkiwa mandzi na
 mōngelwa muṣeṇa uu andu ta ngili itatu.
 42 Na māi makitindia kitsomo tja atume na
 43 ūtsani, utulo wa mukae na mboya. Indi
     kula mundu ākwatwa ni vwia; na tsyama
 44 tsingi na mōvano mēkika n'atume. Indi ônze
     ala maikiite, māi na ngoo imwe na itsamu
 45 tsya mundu tsyai tsya ônze; na makita mali
     na miiyo yoo na makiāa ônze, t'ondu mundu
 46 wai na vata. Na kula muṣeṇa makitinda
     qumba nzeu na ngoo imwe, makitula mukae
     qumba na qumba, māya kandu, makitana
 47 ngoo, matē mitiko, makimutāia Mulungu na
     matjailwa n'andu ônze. Indi Vwana öngela
     kwō, ala mōkoka, muṣeṇa na muṣeṇa.

Kilungu tja katatu.

1 Indi Vetelo na Yoane māmbatia qumba
 2 nzeu tsaa kenda, tsaa wa mboya, na mundu
     uswītekuuma ivu y'ēna, aetwe; nāmwikalilya-
     nzi kula muṣeṇa mwomoni wa qumba nzeu,
     wētawa ula mutseo, avoye masembo kw'āla
 3 malika qumba nzeu. Utsu āmōna Vetelo

na Yoane, makimanza kulika ɻumba nzeu,
 4 āmavoya mașembo. Indi Vetelo āmutsi-
 tsya vamwe na Yoane, ātsya : Ututsitsye !
 5 Nāke āmanielelā, atjatsya : akanengwe kindu
 6 nimo. Indi Vetelo ātsya : Veša na šāvu
 ndinawo, indi kila ninatjo, ningukunenge :
 kwa tsyitwa ya Yetsu Kilitso Munatsaléte,
 7 tambuka ! Na āmukwata kwoko kwaume,
 āmulungalya. Imwe nai tsyāke na maleŋu
 8 mākita viŋa, na akitulila āungama na ātambu-
 ka na ālika vamwe namo ɻumba nzeu, akita-
 mbuka na akitulilāngā na akitāia Mulungu.
 9 Na andu önze māmwona akitambuka na aki-
 10 tāia Mulungu, māmumana : ni utsu, ula
     wēkalaa mwomoni mutseo wa ɻumba nzeu,
     aktivoya mașembo ; na māutsua vvia na
 11 mumako kw'ol'öndu, ukicie. Na akikwata
     Vetelo na Yoane, andu önze mēkalatite
     mōmbana kwō mutsengoni, wētawa wa Tso-
 12 lomo, na mātelema. Indi Vetelo öna, āmēa
     andu : Aume ma Itsaēle, mwimakia-ki undu-
     uu ? kana mwitutsyaitsha-ki, te iṣyi na viŋa
     witu kana n'ōșeu witu ēne tīkīte, utsu
 13 atambuke ? Mulungu wa Avalama na wa
     Itsāka na wa Yakovo, Mulungu wa aise maitu
     āmutanavya mutumwa wāke Yetsu, ula iñwi
     mwamuumitsye na mwamulēa kwa Vilato, ula
 14 watwie undu wa kumuletja ; indi iñwi mwa-
     mulēile ula mušeū na muyo, na mwāvoya,
 15 muṣaitsywe mūāni ; indi mwāmuua mutongoi
     wa šāyu, ula Mulungu wamutsyukitsye akwu-
 16 ni ; naitu ti ngutsi tsy'ond'u. Na kwa
     mwikio wa tsyitwa yāke,—tsyitwa yāke ya-
     muenga viŋa utsu, ula mukumwona na

kumumaña, na mwīkio, ula kwāke, wamutungia
 17 maleṇu māke mavoo katī wēṇu iíw'onde. Na
     indino, ānātsa, nītsi, kana mwēkjie undu uu
 18 kw'ōtamaña, ta anene mēṇu; indi Mulungu
     āvitj'ōu, ul'ōndu watavanitye mbē kwa kańwa
     wa anavi önze, kana Kilitsito wāke akanamaa.
 19 Kw'ōndu uu ililai na alyulai ngoo, mawaše
     mēṇu matitiwe, kenda mauke matuku m'olau-
 20 kji usyuni wa Vwana, na atume Kilitsito
 21 Yetsu, ula mutsovētsywe; nāke ndē ngalali
     kwotswa ni itu muvaka matuku makauke ma
     kuvikitsya tsyonze, Mulungu wanēnie kuuma
 22 tene kwa kańwa wa anavi māke așeu. Motse
     ātsya: Vwana Mulungu akamwamukitsya mu-
     navi kwa anaiše mēṇu, tākwa; utsu muka-
 23 mwiśikitsyei, il'ōkamutavya tsyonze; indi ku-
     katwika, kula mundu, utēsikitsya munavi uu,
 24 ötsywe anduni māke. Indi na anavi önze
     kuuma Tsamuele na ala ma myaka, yavikilite,
     önze, ala manēnie, mātavanya na matuku aa.
 25 Ińwi mwi āna ma anavi na ma mwikanio,
     Mulungu watwie n'āiše maitu, akimwia Ava-
     lama: Na kwa kitsyao tjāku mbai tsyonze
 26 tsya-nzi ikāsimwa. Mulungu akimutsyutja
     mutumwa wāke Yetsu, āmutuma kwēṇu kwa-
     ndza, akamwaśime kwa kumwalyulila kula
     mundu kwa mōsuku mēṇu.

Kilungu tja kana.

- 1 Indi makinēna n'āndu, māmētsia akoani na
- 2 valotsi wa ḥnumba nzeu na Atsatukaio, matsi-
    kitwe, undu mātsomesya andu na kutavanya
- 3 kwa Yetsu utsyukji wa akwu. Na māmakwata

na mēkia tjumbani, kutje; undu kwatuka.
 4 Indi ēngi, ala mēwa ndeto, mālika kwikia;
     na mutalo wa andu watwika ta ngili itano.
 5 Indi kwatwika mušeñ'ōngi anene mō na atu-
     6 mia na öli mākomana Yelutsalēme, na Ana,
         mukoani munene, na Kaiava na Yoane na
         Aleketsandelo na kula andu ma mbai ya
 7 mukoani munene; na māmaungamya kati,
     mākulya: Kwa viña mwau kana kwa tsyitwa
 8 yau munēkjie uu? Tiwo Vetelo, ūtsuite
     Tjuu museu, āmēa: Anene ma andu na
 9 atumia, tikiṣwa tikitsilwa umunzi kw'ōndu
     utseo, tinēkjie mundu mwondzu, utsu ūkolētwe
 10 kwau: kukomanwe kwēñu iíw'onze na kwa
     andu önze ma Itsaēle, kana kwa tsyitwa ya
     Yetsu Kilitsto Munatsalēte, iíwi mwamwa-
         mbie, Mulungu wamutsyutja akwuni—kw'ōtsu
     mundu uu nūngamite kati wēñu ē muvou.
 11 Utsu niyo ivia; il'ēlekētwe-ișeka n'iíwi, ākji,
 12 ila yatwika ivia y'ōvia; na kutingwa wokoli
     kw'ōngi, undu na kutingwa tsyitwa ingi ișeo
     wa kitutu, andu manengētwe, ila tiokoke niyo.
 13 Indi makitsitsya ukumbau wa Vetelo na
     Yoane, na māmaña, kana mē andu, matatso-
         mête, na ni ma mana, māmaka; māmamaña,
 14 kana māi vamwe na Yetsu. Na matjona ula
     mundu, uvoitsywe, ūngji vamwe namo, matiai
 15 na ndeto ya kutsungia. Indi māmula, mau-
         male-ndza ndzamani, mānēnanya ndzama,
 16 matjatsya: Tikēkāta na andu atsu? Uvano
     wa-nia nunēkikjie nimo, undu uu numaqikite
     kwa önze, ala mātui Yelutsalēme, na tititona
 17 kukalalya. Indi utikatinie kukomanwa andu-
     ni, tikamatelemye, matikanēne ingi kwa

18 tsyitwa ii na mundu wonze. Na māmēta na
 māmāmu!ila, maeke vyu kunēna kana kutso-
 19 mesya kwa tsyitwa ya Yetsu. Indi Vetelo na
 Yoane makitsungia, māmēa: Kana ni kala-
 kala mbē wa Mulungu kumwiśikitsya ińwi,
 20 kutē Mulungu, vinditsyai: undu tititsomoa
 21 kutanēna, ila tōnie na kwiwa. Namo māma-
 telemya, māmaletja kw'ōndu wa andu, makilēa
 kwona undu wa kumakuna; undu önze mā-
 22 mutāia Mulungu kw'ōndu, wikikite. Undu
 mundu, wikitwe uvano uu wa kuvotsya, wai
 23 na myaka kuvituka myongw'ēna. Māṣatsywa,
 māši kw'āndu mō na māmatavya, ila akoani
 24 anene na atumia mamatavitsye. Namo mēwa,
 mātūlyā watsya na ngoo imwe kwa Mulungu
 na mātsya: Vwana, ula watsovitsye itu na-
 25 nzi n'ōkanga na tsonze, tsyi vau nzini; ula
 wanēnie kwa Tjuu muſeu na kańwa w'ēse
 waitu Taviti, mutumwa wāku: Amaiša mē-
 kulondza-ki n'āndu mēkutwa kila kitāilite,
 26 kwaki? Matsumbi ma-nzi mōneka na āmuli
 mākomana, mamūkilile Vwana na Kilitso-
 27 wāke. Undu makomanite nowo mutsyi uu,
 matjukilila mutumwa wāku Yetsu, ula wamu-
 vakjie, Elote na Vondio Vilato vamwe na
 28 amiša na mbai tsya Itsaēle, mēke, ila kwoko
 kwāku na ndzama yāku yatwīte mbē, tsyikike.
 29 Na indino, Vwana, utsitsye matelemya mō,
 n'ōkamanenge atumwa māku, manēne ndeto
 30 yāku n'ōkumbau wonze, ukitambautja kwoko
 kwa kuvotsya, na mōvano na tsyama tsyikike
 kwa tsyitwa ya mutumwa wāku muſeu
 31 Yetsu. Na māmina kuvoya, vandu, vala
 mōmbanite, vātetema, na māutsua önze

Tjuu mušeу na mānēna ndeto ya Mulungu n'ōkumbau.

- 32 Indi ngušu y'ala maikiïte, māi ngoo imwe ra sāyu umwe; na vatiai mundu, wētaa kīndu tja mali yāke ni kīndu tjāke
 33 mwēne, indi tsyonze tsyai tsya andu ônze. Na atume mānenge ukutsi w'ōtsyukji wa Vwana Yetsu na viña munene; na tei munene wai
 34 namo ônze. Na kutiai ndja kwō; undu ônze ala ēne myunda kana yumba māitā, māete
 35 masoa ma itsamu, ila matée na mēkia-nzi mauni ma atume; na kula mundu āaiwa,
 36 t'ondu wai na vata. Na Yotsēve, wētawa ni atume Valanava (undu uu wa-syomwa niwo : mwana wa mukjiakitsyo) Mulevi, kwa kutsya-
 37 wa Mukivilo, ātā mūnda, wai nāke, ēte ila ilovia na ēkia mauni ma atume.

Kilungu tja katano.

- 1 Indi mundu mūme umwe, tsyitwa yāke Anania na Tsavila mukāke, ātā mūnda wāke, ēvišia kilungu tja şoa wawo; na mukāke āi akimañā,
 2 na āete kilungu, ēkia mauni ma atume. Indi Vetelo ātsya : Anania, kwaki Tsatana nuutsu-
 3 itsye ngoo yāku, ukakenge Tjnu mušeу na
 4 kwivišia tja şoa wa mūuda ? Kutiai kwāku kwikala nawo, ukīswa unai nawo, na watēwa, wai viñani kwāku ? Ni tjau nunēkiye ngōni kwaku, kwik'ou ? Ndunēkenga andu, indi
 5 Mulungu. Indi Anania akiwa ndeto itsu, akivaluka, ātila ngoo. Na ônze makiwa,
 6 mākwatwa ni vvia munene. Indi ānake mōkila, māmukunikilya na māmuumalya,

- 7 māmušika. Na matsaa atatu māvita, mu-kāke, ul'ōtēnāmba kumaña, ul'ōndu utwi-
- 8 kjie, ālika. Indi Vetelo āmwia: Undavye, nimunaumitsye mūnda kwa şoa una n'ōna?
- 9 Na ātsya: Ii, kwa şoa uu. Indi Vetelo āmwia: Ni tjau, munaikianiye, kwelya Tjuu tja Mulungu? Tsitsya, mau m'āndu, mamu-şikjie mūmāku, mē vau mwomoni, makakukwya
- 10 ndza. Nāke imwe āvaluka mauni kwāke na ātila ngoo. Indi ānake mālika, māmwona: ē mukwu, na māmukwya-ndza, māmušika kwa
- 11 mūmāke. N'ōvai wonze wakwatwa ni vvya munene na önze, ala mēwa maundu atsu.
- 12 Indi kwēkika mōvano na tsyama tsīngi kwa ndzaa tsya atume anduni; na māi önze na
- 13 ngoo imwe mutsengoni wa Tsolomo, indi angi önze nongo umwe watata kuvotana namo, indi
- 14 andu māmatāia muno. Indi al'āndu, maikiite Vwana, māingiva, nguşu tsya aume n'āka,
- 15 ona ndziani māumalya awau na māmama-miliya itandani na mawāni, kenda Vetelo, atjuka tjuu tjāke kīkie amwe mō mūnini.
- 16 Indi kwakomana na nguşu tsy'āndu ma mitsyi, ila yai kū utē wa Yelutsalēme, makikwya awau n'āla mañamaite mbevo ndzunu, namo önze māvoa.
- 17 Indi mukoani munene ökila na andu önze māke, nimo m'ōtani wa Atsatukaio, māutsua
- 18 kiwiu, na mākwata atume na māmēkia tjumba-
- 19 ni tja ngaşu. Indi mulaika wa Vwana n'ōtuku āvingua myomo ya tjumba, āmaumalya, ātsya:
- 20 Şini na mwāungama, mukamatavye andu önze ńumba nżeu ndeto tsyonze tsya şāyu uu.
- 21 Indi mēwa, mālika ńumba nżeu, kioko kukitja

na mātsomesya. Indi mukoani munene āuka
 na andu māke, māmēta ndzama na utumia
 wonze wa āna ma Itsaēle ; na mātuma tjumbani,
 22 maetwe. Indi aşukumi māvika, matiamōna
 23 tjumbani, indi mātsyoka, mātavanya, matja-
 tsya : Nitonie tjumba kivinge netsa na aiī
 maungji myomoni ; indi tāvingua, titinōna
 24 mundu ḥumba. Indi valotsi wa ḥumba nzeu
 na akoani anene mēwa ndeto itsu, mātsanitsywa
 ni maundu atsu, makililikana : undu uu uka-
 25 twikāta ? Indi āuka mundu, āmatavya :
     Tsitsya, al'āndu munēkiye tjumbani, mē vau
     numba nzeu maungji na mēkutsomešya andu.
 26 Tiwo valotsi āşıi na aşukumi, amaete, ti na
     viña ; undu mākia andu, matikēkwe mavia ;
 27 na māmaete, māmaungamya kati wa ndzama.
 28 Na mukoani munene āmakülya, atjatsya :
     Kwamula nitimwamulile, mutikatsomesye kwa-
     tsyitwa ii, na tsitsya, muutsuitye Yelutsa-
     lēme kitsomo tjēṇu na mukumanza kwete
 29 nzakame ya mundu uu, kula tī. Indi Vetelo
     ātsungia na atume, mātsya : Kutii ngalali ni
 30 kumwişikitsya Mulungu, kutē andu. Mulungu
     w'āiše maitu nuamutsyukitsye Yetsu, ula iñwi
 31 mwamūiae, mukimwamba mutini. Utsu
     Mulungu āmutülya kwoko kwaume kwāke
     mutongoi na mwokoli, akanenge Itsaēle mwa-
 32 lyulo wa ngoo na yekea ya mawase. Naitu ti
     ngutsi tsya ndeto itsu na Tjuu, ula museu,
     Mulungu umanengēte, ala mēkumwişikitsya.
 33 Namo mēwa, mākwatwa ni ndzika, māmanza
 34 kumōaa. Indi mundu umwe ḥkila ndzamani,
     Muvalitsaio, tsyitwa yāke Kamaliēle, mutso-
     mesi wa mwamulo, utaiitwe ni andu ḥnže,

35 āmula, andu maumalywe undu utiti, n'āmēa :
     Aume ma Itsaële, mwitsitsyei andu atsu,
 36 ul'ōndu mukwenda kwika. Undu matuku aa
     matinavika, Teuta ōkila, atjatsya : niñe mundu
     munene ! Māmuvikila andu ta māna ana ;
     ōawa na önze, ala mamwikiïte, māvaşukanywa
 37 na māşela. Itina wāke ōkila Yuta Mukali-
     laia matuku ma kutala, na ōkililya andu ēngi,
     matongoitsywe niwé ; n'ōya òa na önze, ala
 38 mamwikiïte, māvaşukanywa. Na indino ningu-
     mutavya: ekanai na andu atsu, mukamaşatsyei.
     Undu kukişwa ndzama ii kana wia uu nukuma
 39 anduni, nōkwanangika ; indi ukişwa nukuma
     Mulunguni, mutitsomoa kwananga ; mutikō-
 40 neke mutjukita na Mulungu. Indi māmwi-
     şikitsya na māmēta atume, māmavūla na
     māmāmulila, matikanēne kwa tsyitwa ya
 41 Yetsu na māmaletja. Tiwo māumala ndza-
     mani makitana ngoo, undu maşyanie kukunwa
 42 kw'ōndu w'ēla tsyitwa ; na matiaeaka makitso-
     meşya kula muşeňa ɻumba nzeu na ɻumba na
     numba na makitavanya uvoo mutseo wa
     Kilitsito Yetsu.

Kilungu tja sandatu.

- 1 Indi matuku aa, avikili makiingiva, kwaitwika mununungilyo wa Aelene undu wa Aevelaio, undu aka ndiwa mō māvitwa kwa kuşimiwa
- 2 tjakuya kwa kula muşeňa. Indi ala ikumi na ēli māmēta ngusu ya avikili, mātsya : Kuti-ailite, iṣyi tieke ndeto ya Mulungu, tişukume
- 3 tjakuyani. Nuvai indi kati wēňu, ānätsa, andu mwondza, mē na nguma ndzeo, mautsuite

Tjuu na wui, ala tikamaiye undu wa vata uu.
 4 Indi isyi tikatinda mboya n'ōşukumi wa
 5 ndeto. Na ndeto tsyāila ngušu yonze, na
 mānuva Tsevano, mundu ūtsuite mwikio na
 Tjuu mušeу, na Vilivo na Volokolo na Nika-
 nola na Timono na Valamena na Nikolao,
 6 muvikili wa Ayuti, Mwandiokia. Māmau-
 ngamya atsu tūtsyani wa atume na māvoya
 7 Mulungu, māmēkia mōko. Na ndeto ya
 Mulungu yakomanwa, na mutalo wa avikili kū
 Yelutsalēme waingiva muno. Na ngušu nene
 ya akoani yētikila mwikio.
 8 Indi Tsevano, ūtsuite tei na vina, ēka tsyama
 9 na mōvano manene anduni. Indi mōkila amwe
 ma tsinakoke, wētawa wa Liveletino na wa
 Kilene na wa Aleketsandelia na ula wa
 Kilikia na Atsia, makitetanya na Tsevano,
 10 na matiatona kutungia wui na Tjuu, kila
 11 wanēnie. Tiwo mōkilya andu, matjatsya :
 Nitinēwie akinēnea ndeto tsy'oniendu Motse
 12 na Mulungu. Mātinanya andu na atumia na
 öli ; na māmukungia, māmukwata na māmwete
 13 ndzamani ; na māungamya ngutsi tsy'ōvungu,
 matjatsya : Mundu uu ndēkunoa, akinēnea
 ndeto nzuku vandu vā vaseu na mwamulo.
 14 Undu tinēwie akinēna : Yetsu Munatsalēte uu
 akatula vandu vā na akālyula tsyisio, tine-
 15 ngētwe ni Motse. Na māmunielela önze, ala
 mēkalite ndzamani, mēšia : usyu wāke ni
 t'osyu wa mulaika.

Kilungu tja mwondza.

1 Indi mukoani munene ātsya : Maundu atsu
 2 nimo aa ? Nāke ēa : Aume, ānātsa na mātsa,
     išikitsyei. Mulungu w'ōtana ūnekjie ni iše wa-
     itu Avalama, akišwa āi Metsovotamia, ndana-
 3 vika kwikalala Alāna, na āmwia : Umala nzi
 4 yāku na mbai yāku na ū nzi, ngakwonya. Tiwo
     āumaluka nzi ya Akalataia, ēkala Alāna. Na
     iše wāke ākwa, āmušamya nzi ii, ila indino mu-
 5 kutua ; na ndāmunenge wāi kū, nongo vandu
     v'ōŋai umwe ; na āmwasia, akamunenge nzi
     ii, atwike mwēne-yo wé na kitsyao tjāke itina
 6 wāke, akišwa ndāi na kāna. Indi Mulungu
     ātsy'ou : Kitsyao tjāku kikēkala nzi ngeni na
     makakika ngombo na makakika nai myaka
 7 māna ana. Na andu, ala makamašukuma, nga-
     matsilila,—Mulungu ēa—na maundu atsu mā-
     selā, makaumala na makanzukuma vandu vā.
 8 N'āmunenge mwikianio wa waike ; n'ou ātsyaa
     Itsāka n'āmwaika mušeṇa wa ṣaṇa, na Itsāka
     ātsyaa Yakovo, na Yakovo ātsyaa aumāndu
 9 ikumi na ēli. Na aumāndu mēwia ndzika
     Yotsēve na māmuta, āṣi Aikivito ; na Mulungu
 10 āi nāke na āmwokolela mōṇamai māke ūnže
     n'āmunenge tei na kimaṇi mbē wa Valao,
     tsumbi wa Aikivito ; nāke āmwiya mwamuli
 11 wa Aikivito na ṣumba yāke yonze. Indi ndzaa
     yauka nzi yonze ya Aikivito na Kanaana na
     vata mwingle, na aiṣe maitu matiaona kandu.
 12 Indi Yakovo ēwa : itsyo tsyi vau Aikivito, na
 13 ātuma aiṣe maitu ya kwandza. Na ya kēli
     Yotsēve āmaṇika ni ānaiṣe māke na mbai ya
 14 Yotsēve yamaṇika ni Valao. Indi Yotsēve

15 yonze, andu myongo mwondza na atano. Na
 16 aise maitu, na maetwe Tsikeme na masikwa
 17 mbiani, ila Avalama wauwie kwa ana ma Emolo
 18 Tsikeme na soa wa vesa. Indi tjaşı tja
 19 mbaşa, Mulungu wamwashiye Avalama, kikise-
 ngelela, andu maingiva na makomanwa Aiki-
 20 vito, muvaka okila tsumbi ungi kū Aikivito,
 21 ul'otamumaña Yotseve. Utsu akenga mbai
 22 yaitu na akindilila aise maitu, metje iseka
 23 twana tutanga twō, tutikékale şayu. Matuku
 24 aa Motse atsyawa na amwaila Mulungu; aewa
 25 myei itatu ʂumba y'ese: indi ekw'eshaka,
 26 mwitu wa Valao amutwaa na amwea ta mwana
 27 wake mwene. Na Motse atsomeshywa kimani
 28 tjonze tja Aikivito, indi ai na viña kwa ndeto
 29 tsyake na mawia mäke. Na avitja myaka
 30 yake myongw'ena, kwalika ngoni kwake
 31 kutsitsya anaisé mäke, ana ma Itsaële. Na
 32 atjona umwe akiqamatsywa, amutsëtsea, amu-
 33 kulanilya, ula waqamaie, akimuaa Mwaiki-
 34 vito. Indi atsy: anaisé makamaña, Mulu-
 35 ngu nukumanenge wokoli kwa möko mäke,
 36 namo matiamana. Na museñ'ongi öneka
 37 kwö, makitetanya, na amaubanya kw'ovoo,
 38 atjatsya: Andu, mwi anaisé, mukwikana nai
 39 niki? Indi ul'okumwika nai mutui wäke,
 40 amutindika, atjatsya: Nuu, ul'onakwiye mwa-
 41 muli na ndzili yaitu? Ndumanza kumbuaa,
 42 t'ondu unamuaie io ula Mwaikivito? Indi
 43 Motse akia kwa ndeto ii n'atwika mutua-
 44 nzi ya Mitiana, vala watsyaie ana eli. Na
 45 myaka myongw'ena yavita, mulaika öneka

niwē useini wa kima tja Tsinaï mwakjini
 31 w'ēkuṣu, yakanite. Indi Motse ōna, āmakia
 woni. Indi akiṣengelela, atsitsye, kwatwika
 32 watsya wa Vwana : Nié Mulungu wāige
 māku, Mulungu wa Avalama na wa Itsāka
 na wa Yakovo. Indi Motse ātelema na ndā-
 33 tata kukunikila. Indi Vwana āmwia : Umya
 tsyatu tsya mau māku, undu vandu, vala
 34 ūngamite, ni-nzi nzeu. Nonēte uqamai wa
 andu mākwa kū Aikivito na nēya kiio tjō
 na naṣea kumōkola. Na indino uka, ningu-
 35 kutuma Aikivito. Utsu Motse, ula māmu-
 lēile, matjatsya : Nuu, ul'ōnakwiye mwa-
 muli na ndzili yaitu? utsu Mulungu āmu-
 tuma mwamuli na mukomboli kwa ndzaa
 36 ya mulaika, wōnekjie niwē ikuṣuni. Utsu
 āmaumalya, ēka tsyama na mōvano kū Aiki-
 vito n'ōkangani mutune na useini myaka
 37 myongw'ēna. Uu niwē ula Motse, wāmata-
 vitsye āna ma Itsaèle : Mulungu akamwa-
 mukitsya munavi kwa ānaisē mēnu, tākwa.
 38 Uu niwē, ula wāi uvaini kū useini vamwe
 na mulaika, wanēnie nāke kīmani tja Tsinaï,
 na aise maitu ; ula wanengjiwe nžimo, tsyi na
 39 sāyu, atunenge isyi ; ula aise maitu matienda
 kumwiṣikitsya, indi māmutindika na mātsyoka
 40 ngōni kwō Aikivito, māmwia Alono : Utu-
 tsovetsye milungu, ila ikatutongoitsya ; undu
 Motse uu, ula watuumalilye nzi ya Aiki-
 41 vito, tityitsi, kila tjamukwatie. Na mātsovya
 ndzau matuku aya na māete magembo kwa
 tsanamu na mātānia ngoo maundu ma mō-
 42 ko mō. Indi Mulungu ālyuka na āmaletja,
 masukume ngusu ya kitutu, t'ōndu wōlētwē

walakani wa anavi: Nimwandete indi ḥamu
 tsya kuṣindza na maṣembo myaka myo-
 43 ngw'ēna uṣeini, ḥumba ya Itsāèle? Na mwa-
 kwite yema ya Moloko na ndata ya mulungu
 Lomova, matsanamu, ala mwēkjie, mumētsuve.
 Nākwa ngamuṣamya kundu, kuvitite Vavēle.
 44 Yema y'ōkutsi kwāi kū kwa aīṣe maitu uṣe-
 ini, t'ōndu ula wanēnie na Motse, wāmulile
 45 kutsovya kwa ngelekanyo, ila wōnie; itsu aīṣe
 maitu mānengwe na mālitja vamwe na Yotsua
 kivalo tj'āmaiṣa, ala Mulungu wāmalungilye
 mbē wa aīṣe maitu, muvaka mavika matuku
 46 ma Taviti, ula wōnie tei usyuni wa Mulungu
 na āvoya, aone vandu va ḥumba ya Mulungu
 47 wa Yakovo. Indi Tsolomo āmwakia ḥumba.
 48 Indi ula wi yulu muno, ndētua ḥumba, itso-
 vētywe ni mōko, t'ōndu munavi ukwatsya:
 49 Kitutu ni kitumbi tjākwa na-nži ni kililo tja
 mau mākwa. Mukambakia ḥumba myau?
 — nukunēna Vwana — kana vandu vē-va va
 50 kuṣumua niñe? Ti kwoko kwākwa, k watsovi-
 51 tsye tsyonze? Mwi na ngjingo mbetu na
 mutiaikitwe ngōni na matuni, iñwi mukumu-
 riendea Tjuu museu kula matuku ḥonze, ta aīṣe
 52 mēñu nēñu. Munavi wi-va, aīṣe mēñu matā-
 mulundja? Na māmōaa, ala matavitsye mbē
 uvoo wa tjaṣi tja mukalakala, ula iñwi mwa-
 53 twika aumbuli na oāni māke. Niñwi, ala
 mwētikilile mwamulo kwa mwiao wa alaika,
 54 na mutiaika. Indi makiwa ndeto itsu mā-
 kwatwa ni ndzika ngōni tsyō na māmu keke-
 55 tanitsya mayo. Indi nāke, ūtsuite Tjuu
 museu, ānielela kitutu, oña utana wa Mulungu
 56 na Yetsu ūngji kwaume kwa Mulungu, na

ātsya : Tsitsya, ningwona kitutu kivingue
 na Mwana wa mundu ūngji kwaume kwa
 57 Mulungu. Indi māia na watsya munene,
 mākunika matu mō na māmūkilila na ngoo
 58 imwe, na māmwitja ndza wa mutsyi, māmwitja
 mavia. Na ngutsi māiya-nz̄i ngua tsyō mauni
 59 ma mwanake umwe, wētawa Tsaulo, na mā-
 mwitja mavia Tsevano, akivoya Mulungu
 nākinēna : Vwana, Yetsu, otsa tjuu tjākwa.
 60 Indi ātulya-ndu, āia na watsya munene :
 Vwana, ndukamatalile waše uu ! Na ānēn'ōu,
 ākoma.

Kilungu tja ḥana.

- 1 Indi Tsauloāilwa ni kūawa kwāke. Indi kwa-
twika muṣeṇa uu mulundjo munene kw'ōvai
wa Yelutsalēme ; na māvaṣukana ivalo tsya
- 2 Yutaia na Tsamalia ḥonze, eka atume. Indi
andu, māi na mwiki, māmuṣika Tsevano na
- 3 māmuīia muno. Indi Tsaulo ānanga uvai,
akilikā ḥumba na ḥumba, ātwaa aume nāka
- 4 na āmaumya, mēkiwe tjumbani. Nāla mava-
ṣukanite, māsi kwonze, makitavanya uvo
- 5 mutseo wa ndeto. Indi Vilivo āṣēa mutsyi wa
- 6 Tsamalia na āmatavya Kilitso. Indi nguṣu
tsyakwata ila inenētwe ni Vilivo na ngoo imwe,
makimwiwa na kwona mōvano, ala wēkjie.
- 7 Undu ēngi, ala māi na mbevo ndzunu, māuma-
lilywa nitsyo, makiia na watsya munene, na
ēngi, māi na ikekji na maniūṣite, māvotsywa.
- 8 Indi kwatwika utanu munene kū mutsyi uya.
- 9 Indi mutsyi kwēkala mundu, tsyitwa yāke
Tsimono, akioa na akikenga andu ma Tsama-

- 10 lia atjatsya: niwē undu unene. Ōnze, na
 anene na atiti māmwiṣikitsya, matjatsya:
 Utsu ni viṇa wa Mulungu, ukwitawa Mu-
 11 nene. Indi māmwiṣikitsya, undu wamake-
 12 ngjie matuku mengi na mawoi māke. Indi
 vala māmwikia Vilivo, ula watavanya uvo
 mutseo w'ōtsumbi wa Mulungu na wa tsyitwa
 ya Yetsu Kilitsito, mēkiwa mandzi aume n'āka.
 13 Indi Tsimono mwēne ālika kwikia na ēkiwa ma-
 ndzi, āi akitinda na Vilivo. Na akitsitsya mō-
 vano na maviṇa manene, ala mēkikjie, āmaka.
 14 Indi ala atume, māi vau Yelutsalēme, mēwa,
 kana Tsamalia wētikilile ndeto ya Mulungu,
 15 mātuma kwō Vetelo na Yoane. Namo māšēa
 16 na māmavoia, manengwe Tjuu muſeu. Undu
 ndanāmba kumuvalukila nongo umwe; mēki-
 wa mandzi kwa tsyitwa ya Vwana Yetsu tu.
 17 Tiwo māmailila mōko, mānengwe Tjuu muſeu.
 18 Indi Tsimono ōna, kana kwa kwilila mōko
 kwa atume kunengwe Tjuu muſeu, āmaetee
 19 iluvia, atjatsya: Nengei nākwa viṇa uu : ngi-
 mwikia mundu mōko, nōkunengwe Tjuu
 20 muſeu. Indi Vetelo āmwia: Vesā wāku ukōe
 vamwe nāku, undu ukwatsya, kukita inenge
 21 ya Mulungu kwa iluvia. Ndwi na vandu
 kana undu na ndeto ii; undu ngoo yāku
 22 ti ndungalu usyuni wa Mulungu. Alyula
 ngoo indi kw'ōsuku uu wāku na umuvoye
 Vwana, akēṣwe nāke akakwekea kitwio tja
 23 ngoo yāku. Undu ningwona ukiṣwa ukikala
 nongoni y'ōtsungu na mbinguni tsy'ōtakala-
 24 kala. Indi Tsimono ātsungia, āmwia: Mu-
 mboiei Vwana, ul'ōndu utikambitsie, ula munē-
 25 nie. Namo mānenge ukutsi na kunēna ndeto

ya Vwana, mātsyoka Yelutsalēme na mātavanya uvoo mutseo ndua tsīngi tsya Atsamalia.

26 Indi mulaika wa Vwana āmwia Vilivo, atjatsya : Ukila, ukwate ndzia ya mutjamano wa tsyua w'ēseo, ndzia, ikušēa kuuma Yelutsalēme kuši Katsa, ila yi yoka. Na ōkila āši, na tsitsya, mundu Mwaitiovo, ndewa, munene wa Kandake, tsumbi muka wa Aitiovo, ula wikiitwe yulu wa mali yāke yonze, utsu
 27 āuka, ētsuve Mulungu kū Yelutsalēme, indi ūkī akitsyoka na akikala ngalini yāke na aki-
 28 tsoma munavi Yetsaia. Indi Tjuu āmwia Vilivo : Sengelela na ambatianya na ngali
 30 ii. Indi Vilivo akitsema na kū, āmwiwa, akitsoma Yetsaia munavi, na ātsya : Nua-
 31 maña, il'ōkutsoma ? Indi ātsya : Namanya va, vatē mundu ukundzomesya ? na āmuvoaya
 32 Vilivo, alitse na kwikalā vamwe nake. Indi kilungu tja mwolo, kila watsoma, tjai kī : Ta
 niondu, ātwawa mašindzoni, na t'ēlunga nikukililya mutili wa mavwia, uu nāke ndāšamya
 33 kaíwa wāke. Kw'ōtja utsili wāke waumalywa. Nuu akōlela mbai yāke ? Undu sāyu wāke
 34 nukuumalywa-nzi. Indi ila ndewa yatsungia Vilivo, yātsya : Ningukuvoaya, ul'ōkunēnewa
 ndeto itsu tsya munavi, nuu ? Niwē mwēne
 35 kana ni mundu ungi ? Indi Vilivo āšamya kaíwa wake na āndza kuuma mwolo uu, āmu-
 36 tavya uvoo mutseo wa Yetsu. Na māši na
 ndzia, māvika, vala vāi mandzi, na ndewa
 yātsya : Tsitsya, mandzi ti aa ! Ni tjaū, ki-
 37 kundzyia, ndikēkiwe mandzi ? Indi Vilivo
 āmwia : Ukiikia na ngoo yonze, utēkuvatwa.
 Nāke ātsungia : Ningwikia, kana Yetsu Kili-

38 tsito ni Mwana wa Mulungu. Na āmula, ngali yungame, na māsēa ḫonze ēli mandzini na Vilivo na ila ndewa, nāke āmwikia mandzi.
 39 Indi mālitsilila mandzini, Tjuu tja Vwana āmutwaa Vilivo, na ndewa ndāmbila kumwona,
 40 āsi ndzia yāke, akitāna ngoo. Indi Vilivo ḫoneka Aṣōto na āsi na ātavanya uvoo mutseo mitsyi yonze, muvaka āvika Kaitsalia.

Kilungu tja kenda.

- 1 Indi Tsaulo akisungwandja, akitelemya n'ātjuaa avikili ma Vwana, āsi kwa mu-
- 2 koani munene na āmanza kwāke tsyeti tsya kuši Tamatsako kwa matsinakoke, kenda, atjona andu ma kitsomo kī, aume n'āka,
- 3 amōve na kwete Yelutsalēme. Indi akisi, kwatwika āsengelela Tamatsako, na imwe
- 4 tjēni tja kitutuni tjamumulikīla; na āvaluka-nzi, ēwa watsya, ukimwia : Tsaulo, Tsaulo,
- 5 nukundungilya - ki ? Indi ātsya : Ni-wō, Vwana ? Nāke ātsya : Ni-né Yetu, ul'ōku-
- 6 mulundja. Indi ukila, ulike mutsyi, n'ō-
- 7 kitavva, ul'ōkwika. Indi aume, ala māenda-nya nāke, māungama, makilitye makiwa
- 8 watsya, indi matiaona mundu. Indi Tsaulo ōkila-nzi, na mēso māke mātsalutja, ndōna kindu. Indi māmukwata mōko, māmulitja
- 9 Tamatsako ; na ēkala matuku atatu, ndōna na ndāya na ndānwa.
- 10 Indi kwai muvikili umwe kū Tamatsako, tsyitwa yāke Anania, na Vwana āmwia ndotoni : Anania. Nāke ātsya : Ni-nō, Vwana.

11 Indi Vwana āmwia : Ukila, si na ndzia,
     yitawa ndungalu, na manza mundu, tsyitwa
     yāke Tsaulo Mutalatso, kū ɻumba ya Yuta ;
 12 undu, tsitsya, nukuvoya, n'āona mundu ndo-
     toni, tsyitwa yāke Anania, akilika na akimwi-
 13 lila mōko, ētse kwona ingi. Indi Anania
     ātsungia : Vwana, ninēwie uvoo wa mundu
     utsu kwa ēngi, nunēkjie nai muno așeu māku
 14 kū Yelutsalēme ; na vā ē na viña, ānengwe ni
     akoani anene, kwova ȏnże ala mēkwita tsyitwa
 15 yāku. Indi Vwana āmwia : Si, undu utsu
     niwè mwiyo wākwa munuve, akwe tsyitwa
     yākwa kwāndu na matsumbi na āna ma
 16 Itsaēle ; undu ngamwonya, maundu mau
 17 akañamaa kw'ōndu wa tsyitwa yākwa. Indi
     Anania āgi na ālika ɻumba na āmwilila mōko,
     ātsya : Tsaulo, mwanātsa, Vwana nundumie,
     Yetsu, ul'ōnōnekjie niwè ndziani, il'ōnētsile,
     ukētse kwona ingi na ukautsue Tjuu museu.
 18 Na imwe kwavaluka mēsoni kwāke, ta ma-
 19 kwau, na ētsa kwona ; na ōkila, ēkiwa mandzi
     na ōtsa kandu, ākita viña. Indi nāke ēkala
 20 matuku amwe kwa avikili Tamatsako. Na
     ātavanya Yetsu matsinakokeni, kana utsu
 21 niwè Mwana wa Mulungu. Indi ȏnże, ala
     mēwa, mātwika-nda na mātsya : Mundu ti
     uu, ula wānangaa, ala mēkwita tsyitwa ii,
     kū Yelutsalēme, na āuka kū, amatwae ūve kwa
 22 akoani anene ? Indi Tsaulo ānēna na viña
     kuvituka na āmaṣatyay Ayuti, ala mātuie
     Tamatsako, atjonya, kana uu ni Kilitso.
 23 Indi matuku matiti māvita, Ayuti mānēna
 24 ndzama, kumūaa. Indi ndzama yō yamañika
     ni Tsaulo. Indi māiya mivia museña n'ōtuku,

- 25 mamūae. Indi avikili māke māmwotsa utuku, māmušētsya ukitoni na ngavu.
- 26 Indi āvika Yelutsalēme, ātata kuvotana na avikili; na ônže māmukia, undu matiaikia,
- 27 kana ni muvikili. Indi Valanova, akimutē-
setsya, āmwete kwa atume na āmatavya :
undu wamwonie Vwana ndziani, na kana
ānēna nāke, na undu Tamatsako ānēra nia
- 28 kwa tsyitwa ya Yetsu. Na āi namo akilika
- 29 na atjumala Yelutsalēme, akitavanya na kwa
tsyitwa ya Vwana. Na ānēna na ātetanya na
- 30 Aelene; indi atsu māmanza kumūaa. Indi
ānaisē māmaṇa, māmutwaa Kaitsalia na mā-
mutuma Talatso.
- 31 N'ōvai wonze wai n'ōvoo Yutaia na Kalilaia
na Tsamalia, ukiaka na ukitambuka kwa
vvia wa Vwana na waneneva kwa kitsētseo
tja Tjuu mušeū.
- 32 Indi kwatwika Vetelo akivita kū kwonze,
33 āvika kwa așeu, ala mātuie Lita. Indi ōna
vau mundu umwe, tsyitwa yāke Ainēa, uma-
mīte kitandani myaka ḥaṇa ; undu āi na yā-
34 vwa. Na Vetelo āmwia : Ainēa, Yetsu Kili-
tsito nukukuvotsya ; ukila, ukaialanilya ! Na
- 35 imwe ḥikila. Na māmwona ônže, ala mātuie
Lita na Tsalono, ala mamwalyukile Vwana.
- 36 Indi Yove kwai muvikili muka, tsyitwa yāke
Taveita, (ula wasyomētwe, ētawa Toloka) utsu
autsuite mawia matseo na mașembo, ala
- 37 wanengae. Indi kwatwika matuku aa, āwaa
na ākwa. Māmušambya na māmwikia ḥumba
- 38 yulu. Ukiṣwa Lita ni vakovi na Yove,
na avikili mēwa, kana Vetelo ē kū, māmu-
tumia andu ēli, makimwita : Ndukēkalange

39 kūka kwitu. Indi Vetelo ōkila, āsi namo. Āvika, māmutwaa ɻumba yulu, na māmwits'a aka ndiwa önze, makia na makimwonya malinda na ngua, ila Toloka wātsovitsye,
 40 akikala namo. Indi Vetelo āumalya önze na ātulya-ndu, āvoya Mulungu na ālyukila kjimba, ātsya : Taveita, ukila ! Nāke ātsalutja mēšo māke na ūna Vetelo, ēkala-nzi.
 41 Indi nāke āmunenge kwoko, āmulungalya, indi āmēta aseu n'āka ndiwa, āmaonya : ē
 42 ūayu. Indi kwakomanwa Yove kwonze na
 43 ēngi māmwikia Vwana. Indi kwatwika, nāke ēkala matuku mēngi Yove kwa mundu umwe Tsimono, mutsovya ndawa.

Kilungu tj'ēkumi

1 Indi kwai mundu kū Kaitalia, tsyitwa yāke Kolonēlio, munene wa kituu tja matsi-
 2 kali, kītawa Kitalia, wai na mwiki na ukiite Mulungu na ɻumba yāke yonze, akiumya masembo mēngi kwa andu n'ākivoya Mulungu
 3 kula matuku önze. Utsu ūna ndotoni na—ta tsaa kenda wa muṣena—mulaika wa Mulungu,
 4 akilika kwāke na akimwia : Kolonēlio. Nāke āmutsitsya, ākwatwa ni vwia, ātsya : Ni tjau, Vwana ? Indi āmwia : Mboya tsyāku na ma-
 5 sembo māku malitsite yulu, malilikanywe mbē wa Mulungu. Na indino tuma andu Yove,
 maete mundu Tsimono, ul'ōkwitwa tsyitwa ingi
 6 Vetelo. Utsu nukwikala kwa mundu umwe Tsimono, mutsovya ndawa, ula wi na ɻumba
 7 utē w'ōkanga. Indi mulaika ula wanēna nāke, āsi, ēta ēli ma andu māke na mutsikali

8 umwe, wai na mwiki, w'āla māmuşukuma na
 āmatavya maundu önze, āmatuma, maşı Yove.
 9 Indi muşen'öngi atsu makişti tjalo na makişen-
 ngelela mutsyi, Vetelo ālitsa ḥumba yulu,
 10 kuvoya tsaa şandatu. Indi ākwatwa ni ndzaa
     na ēndaa kuya; indi makişwa makitsovy
 11 kandu, kwamukwata kuńaa ngoo na ōna
     kitutu ki kivingue, na ndzele ikişēa ta ngua
 12 nene, ikişetsya-nzi na mişa yāyo ina. Ndze-
     leni kwai ḥamu tsyonze tsya-nzi, tsyi na
     mau ana na ila ikuŋoloka, na ḥunu tsy'ētuni.
 13 Na watsya wamwitsia : Ukila, Vetelo, niela,
 14 uye ! Indi Vetelo ātsya : Ekai, Vwana,
 15 undu ndiaya kila kivuku na kitsunu. Na
     watsya wamwitsia ya kēli ingi : Kila Mu-
 16 lungu uşeuvitye, ndukakite kivuku. Indi
     undu uu watwika katatu, na imwe ndzele
 17 yōkilywa kitutuni. Indi Vetelo akışwa ndā-
     tona kumańa, undu wa woni, ula wōna, ni
     tjau ?—tsitsya, andu, ala matumitwe ni Kolo-
     nēlio, māmina kwona ḥumba ya Tsimono na
 18 māungama muviani na mēta, mākūlanya, kana
     Tsimono, ul'ōkwitwa tsyitwa ingi Vetelo, nu-
 19 kwikala vā. Indi Vetelo akivinditsya undu
     wa woni, Tjuu ātsya : Tsitsya : andu atatu mē
 20 vā, makikumanza. Indi wōkila, şēa na gi
     namo na ndukatsanitsywe ni kīndu. Undu
 21 nińe ninamatumie. Indi Vetelo aşēa kw'āl'-
     āndu, ātsya : Tsitsya, ní-nō, ula mukumanza.
 22 N'undu wa tjau, mwauka kū ? Namo mā-
     tsya : Kolonēlio, munene wa matsikali, mu-
     ndu mukalakala na ukiite Mūlungu, utaiitwe
     ni mbai yonze ya Ayuti, ātavwa ni mulaika
     museu, kukwita, ūke ḥumba kwāke na kwiwa

23 ndeto kwāku. Na āmēta, malike, āmaivia.
     Indi muṣen'ōngi ōkila, āsi namo na amwe ma
 24 ānaiše ma Yove māendanya nāke. Indi mu-
     ṣen'ōngi mālika Kaitsalia. Indi Kolonēlio
     āi akimētelela, ēta mbai yāke na aqanæ ala
 25 anene māke. Indi k watwika, Vetelo akilika,
     Kolonēlio āmuṣaua, āvaluka mauni, āmwitsuva.
 26 Indi Vetelo āmūkilya, atjatsya: Ukila, nańe
 27 mwēne ni mundu. Na atjāia nāke, ālika na
 28 ūna: makomanite ēngi na āmēa: Nimwitsi,
     kana mundu Muyuti nukuvatwa kuvotana na
     mbai ingi kana kuyitsia; nākwa Mulungu
     nunambonitsye, ndikēte mundu muvuku kana
 29 mutsunu. Kw'ōndu uu nongo ndinēitetea
     kūka, vala nītītwe. Indino ningumukū-
 30 lyā: munambitiā-ki? Na Kolonēlio ēa: Mu-
     ṣenā uu ni wa kana, tsaa uu ninai ḥumba,
     tsaa kenda, ngivoya Mulungu; na tsitsya,
     mundu ānaungama mbē wākwa, wivwikite
 31 ngua nditsuku na ānātsya: Kolonēlio, mboya
     yāku yitikitwe na maṣembo māku mālilikā-
 32 nywa mbē wa Mulungu. Tuma Yove, uka-
     mwite Tsimono, ul'ōkwitwa tsyitwa ingi Ve-
     telo; utsu nukwikala ḥumba ya Tsimono,
 33 mutsovya ndawa, utē w'ōkanga. Tiwo ivi-
     nda'-yu ninatuma kwāku, nāku nunēkjie netsa,
     utjuka. Na indino iṣy'onze nitumbanite mbē
     wa Mulungu, tīwe tsyonze, ila wāmulitwe ni
 34 Vwana. Indi Vetelo āṣamya kańwa, ātsya:
     Nowo ningumanā, Mulungu ndēkutsitsya usyu
 35 wa mundu; indi kula mundu wa mbai yonze,
     umukiite n'ākika ukalakala, nuitikilitwe niwē.
 36 Āmatuma kwa āna ma Itsaēle ndeto, akita-
     vanya uvoo mutseo w'ōvoo kwa Yetu Kilitsito.

37 Utsu niwē Vwana wa ônze. Nimwitsi ndeto,
 ila yakomanwa Yutaia wonze, itjandza kū
 Kalilaia itina wa yikia ya mandzi, Yoane
 38 aitavanitsye : Yetsu Munatsalête, t'ôndu Mu-
 lungu amuvakjie Tjuu mušeū na viña; ula
 wavitaa kū na kū, akika netsa na akivo-
 tsya ônze, ala makwatitwe ni Tsatana ; undu
 39 Mulungu wai nāke. Naitu ti ngutsi tsya
 maundu ônze, ala wēkjie nzi ya Yutaia na
 Yelutsalême. Na māmūaa, makimwamba mu-
 40 tini. Utsu Mulungu amutsyutja mušeā wa
 41 katatu, n'āmunenge kwoneka—ti andu ônze,
 indi ngutsi, ila tsyanuvitwe mbē ni Mulungu,
 iṣyi, ala taiye na kuńwa vamwe nāke, āmina
 42 kutsyuka akwuni. Na ātwamulila kutavanya
 andu na kunenge ukutsi, kana uu niwē unu-
 vitwe ni Mulungu ndzili y'āmē sāyu n'ākwu.
 43 Utsu anavi ônze mēkumukutsia, kana kula
 mundu, umwīkiite, nokunengwe yekea ya
 44 mawaše kwa tsyitwa yāke. Vetelo akišwa
 akinēna ndeto itsu, Tjuu mušeū āmavalukila
 45 ônze, ala mēwa ndeto. N'āla maikiite, ala
 ma waike, ala maukjie na Vetelo, mātwika-
 nda, kwa kwiṣwa na amaisa mēkutulilwa
 46 inenge ya Tjuu mušeū ; undu mēwa, makinena
 47 na nime na makimukaşa Mulungu. Tiwo
 Vetelo ātsungia : Mundu nukutoṇa kuvata
 mandzi atsu, ala manengētwe inenge ya Tjuu
 48 mušeū, ta iṣyi, matikēkiwe mandzi ? Indi
 āmula, mēkiwe mandzi kwa tsyitwa ya Yetsu
 Kilitso. Tiwo māmuvoya, ēkale kwō matuku
 amwe.

Kilungu tj'ēkumi na imwe.

- 1 Indi atume na ānaiše, ala māi kū Yutaia, mēwa : na amaisa mētikilile ndeto ya Mulungu.
- 2 Indi Vetelo āmbatia Yelutsalēme, ala ma
- 3 waike mātētanya nāke, matjatsya : Nunali-kile kwa andu, mē n'ēconde, na unaya namo.
- 4 Indi Vetelo āndza na āmaelekanilya ndeto
- 5 imwe n'ēmwe, atjatsya : Ninai mutsyi Yove, ngivoya Mulungu, na niñaite ngoo, ninōna woni : ndzele ikišēa ta ngua nene, ikišētsywa
- 6 kitutuni na mišia ina na yambitsia. Na ninatsitsya, ninēšia ḥamu tsya-nzi, tsyi na mau ana na ḥamu ngai na ila ikuṇoloka na ḥunī fsy'ētu-
- 7 ni. Indi ninēya watsya, ukimbia : Úkila,
- 8 Vetelo, niela, uye ! Indi ninātsya : Ekai, Vwana, kitalika kańwani kwākwa kindu kiyuku kana
- 9 kitsunu. Indi watsya wa kitutuni wētika ya kēli: Kila Mulungu ueseuvitye, ndukakite kivu-
- 10 ku. Indi undu uu watwika katatu ; na tsyonze
- 11 tsyōkilywa ingi kitutuni. Na tsitsya, ivinda'-yu andu atatu manaungama ḥumba, ila tinai,
- 12 ala matumitwe kuumia Kaitsalia kwańe. Indi Tjuu mușeu anandavya, niși namo, kutē kutsā-nitsywa ni kindu. Indi ānātsa atsu sandatu manasi nākwa na tinalika ḥumba ya mundu.
- 13 Indi anatutavya, t'ōndu unaona mulaika ungji ḥumba kwāke na atjatsya : Tuma Yove, ukamwite Tsimono, ul'ōkwitwa tsyitwa ingi
- 14 Vetelo, ul'ōkakutavya ndeto, il'ōkōkoka wę na
- 15 ḥumba yāku yonze. Indi ngiandza kunēna, Tjuu mușeu anamavalukila, ta iṣyi mwandzoni.
- 16 Indi nina-lilikana ndeto ya Vwana, atjatsya : Yoane ēkia mandzi, indi ińwi mukēkiwa

- 17 Tjuu muſeu. Na akiſwa Mulungu amanenge
inenge iya-iya, ta iſyi, makimwikia Vwa-
na Yetsu Kilitſito,—ne ninai ni-nō, nitsomoa
18 kutsyia Mulungu? Indi mēwa itsu mākilya
na māmukaſa Mulungu, matjatsya: Kasí
Mulungu nunamanengjie na amaiſa mwililo
kwa ſāyu.
- 19 Namo, ala māvaſukana kw'ōndu wa mulundjo
undu wa Tsevano, māvita kū na kū, māvika
Voinike na Kivilo na Andiokia, makilea kumu-
20 tavya mundu ndeto, ni Ayuti tu. Indi kwai
amwe mō aume Akivilo na Akilene, ala māſi
Andiokia, mānēla na Aelene na māmatavya
21 uvoo mutseo wa Yetsu Kilitſito. Na kwoko
kwa Vwana kwai namo na mutalo munene
22 walika kwikia, walyukila Vwana. Indi nguma
yō yalika matuni m'ōvai, wai kū Yelutsalēme;
23 na mātuma Valanova, aſi Andiokia. Utsu
āvika na ōna tei wa Mulungu, ātana ngoo na
āmakānya ūnze, matindae na Vwana na kitwio
24 tja ngoo; undu wai mundu mutseo na ūtsuite
Tjuu muſeu na mwikio. Na nguſu nene ya-
25 twawa kwa Vwana. Indi aſi Talatso, āmanza
26 Tsaulo, na āmwona, āmwete Andiokia. Indi
kwatwika, mākomana uvaini mwaka mwima
na kutsomesya nguſu nene; namo avikili kwa-
27 ndza Andiokia mētawa Akilitſito. Indi ma-
tuku aa anavi māſea Andiokia kuuma
28 Yelutsalēme. Indi ūkila umwe wō, tsyitwa
yāke Akavo, ātavanya kwa Tjuu: ndzaa
nene ikauka nzi yonze; nayo yatwika ma-
29 tuku ma Kalautio. Indi kwatuwa ni avikili:
kula mundu amatēsetsye ānaisé, ala mātuie
Yelutsalēme, akimatumia kwa mali yāke.

30 Na mēk'ōu, makimatumia atumia kwa ndzaa
ya Valanava na Tsaulo.

Kilungu tj'ēkumi na keli.

- 1 Indi ivinda-iya tsumbi Elote ātambautja
- 2 mōko, akēke nai amwe mō'vai. Indi amūaa Yakovo, mwana-iña wa Yoane, n'ōvanga.
- 3 Indi ūna: ukwaila Ayuti, ātina kukwata na Vetelo. Indi kwai matuku ma mikae, itē-
- 4 kiwa nditi. Na āmukwata, ēkia tjumbani, āmuumitsya matsikali ana na ana, mamwiye, akimanza kumūngamya mbē wa andu, Va-
- 5 tsatja wavita. Na Vetelo āiiwa tjumbani,
- 6 indi āvoīwa Mulungu ni uvai. Indi Elote akimanza kumwete, Vetelo āi akimama n'ōtuku uu kati wa matsikali ēli, wovētwe na miqololo ili, na aīi mwomoni māiya tju-
- 7 mba. Na tsitsya, mulaika wa Vwana āuka na tjēni tjamulika qnumba; indi āmulumya Vetelo wauni, āmwamutja, atjatsya: Ukila mituki! Na miqololo yamuvalukila mōko.
- 8 Indi mulaika āmwia: Yove, ukēkie tsyatu! Indi, ēk'ōu. Na nukumwia: Ivvike ngua yāku,
- 9 umbikile! Na āumala, āmuvikila na ndāmaṇa, kana niwo, ula wēkwa kwa mulaika; ātsya:
- 10 nukwona woni. Indi māvita kiiyo tja kwandza na tja kēli, māuka muviani wa kiaa, waendaa mutsyi; wamavingukia wo mwēne na māumala, māvita ndzia imwe,—na imwe mulaika ātani-
- 11 tsya nake. Na Vetelo ātsalutja, ātsya: Indi-no namaṇa niwo, kana Vwana ātuma mulaika wāke na āmbokola ndzāni ya Elote na mwete-
- 12 leloni wonze wa mbai ya Ayuti. Na āmaṇa,

kula wi, aşı ḥumba ya Malia, iña wa Yoane,
 ul'ōkwitwa tsyitwa ingi Malako, vala ēngi māi
 13 makomanite na makivoya. Indi nāke ākomā-
 nga yiyi ya mwomo, muşukumi umwe muka,
 14 tsyitwa yāke Lote, āuka kwisikitsya. Na
 āmaṇa watsya wa Vetelo, ndāvingua yiyi
     kwa kutāna ngoo, indi ālika atsembête na
 15 ātsya: Vetelo nūngamite mwomoni. Indi
     māmwia: Wi na kilalu wę! Nāke ātsya
     na viṇa: niwo. Namo mātsya: Ni mulaika
 16 wāke. Indi Vetelo ātina kukomānga; indi
 17 māvingua, māmwona na māmaka. Indi āma-
     venētsya na kwoko, makilye, āmatavya, ul'ōndu
     Vwana āmuumalilya tjumbani, na ātsya:
     Mukamatavyei Yakovo na ānātsa maundu
 18 atsu. Na āumala, aşı kundu kungi. Indi
     kukitja, matsikali mātwika-nda, ātwikata
 19 Vetelo. Indi Elote āmumanza na ndāmwo-
     na, āmakülya aii na āmula, mēkiwe tjumban-
     ni; n'aşı Kaitalia kuuma Yutaia na ēkala
 20 vau. Indi āi akikwatwa ni ndzika na
     Atilo na Atsitono, indi māuka kwāke na ngoo
     imwe na mākita nduu na Valatso, mutsuvii wa
     ḥumba ya tsumbi, na māvoya uvoo, undu nzi
 21 yō kwiṣywa niyo ya tsumbi. Indi museṇa,
     utwītwe, Elote ēvvika ngua ya tsumbi, ēkala-
 22 nzi kitumbi tja tsumbi, ānēna namo nia. Indi
     andu māmuuia-mbu: Ni watsya wa Mulungu,
 23 na ti wa mundu. Indi ivinda'-yu mulaika wa
     Vwana āmukuna, undu ndāmunenge Mulungu
 24 ndāia; na alika ni tsīṇu na āūma. Indi ndeto
 25 ya Vwana yakula na yakomanwa. Indi Vala-
     navva na Tsaulo mātsyoka kuuma Yelutsalēme,
     māmina uşukumi wō, na māmwotsa Yoane,
     ul'ōkwitwa tsyitwa ingi Malako, aşı namo.

Kilungu, tj'ekumi na katatu.

- 1 Indi kwai Andiokia uvaini, ula wai kū, anavi na atsomesi : Valanova na Tsimeono, ul'ōkwitwa Nikele, na Lukio Mukilēne, na Manaēne, mutindanya wa Elote, tsumbi wa ivalo iña, na
- 2 Tsaulo. Indi makimušukuma Vwana na makivunga, Tjuu muſeu ātsya : Ndānitsyei Valanova na Tsaulo, matēṣye wia, ula nimētiye.
- 3 Tiwo mēvunga na māvoya Mulungu na māma-
- 4 ilila mōko, mēania. Namo, matumitwe ni Tjuu muſeu, māsēa Tseleukia na kuuma vau māsi na
- 5 ngalawa Kivilo. Na māvika Tsalami, mātavanya ndeto ya Mulungu matsinakokeni ma Ayuti; indi māi na Yoane, mušukumi wō.
- 6 Indi māvita kitsilia tjonze muvaka Vavo, mōna mundu umwe, mwoi, munaviw'ōvungu, Muyuti,
- 7 tsyitwa yāke Valyetsu, ula wai na wali Tselekie Vaulo, mundu mūi. Utsu ēta Valanova na Tsaulo, ēndaa kwišikitsya ndeto ya Mulungu.
- 8 Indi mwoi Elim—a tsyitwa yāke nikusyomwa—ātētanya namo, akimanza kutsyia wali,
- 9 ndakalike kwikīa. Indi Tsaulo, ul'ōkwitwa tsyitwa ingi Vaulo, ūtsuite Tjuu muſeu, āmutsi-
- 10 tsya, ātsya : Wę, mundu, ūtsuite ukengji na wai wonze, mwana wa Tsatana, nzu y'ōkalakala wonze, ndukaeka kukelanya ndzia ndungalu
- 11 tsya Vwana ? Na indino, tsitsya, kwoko kwa Vwana kūke yulu wāku n'ōkēkala kililinda na ndukōna tsyua matuku. Na imwe mūmbi na kivindu tjamuvalukila na āavavāta, āmanza
- 12 andu, mamukwate mušii. Tiwo wali ōna undu, wēkika, ālika kwikīa, akitwikia-nda kitsomo tja Vwana.

13 Indi kuuma Vavo ala ma Vaulo māši na ngalawa, māuka Veleke wa Vambilia. Indi Yoane
 14 ātānitsya namo, ātsyoka Yelutsalēme. Namo māši kuuma Veleke, māvika Andiokia wa Vitsitia na mālika tsinakokeni mušeña wa tsavato,
 15 mēkala-nzi. Indi mwamulo na anavi māmina kutsomwa, anene ma tsinakoke māmatumia, matjatsya : Aume, ānātsa, mukīswa mwi na
 16 ndeto ya mukjiakitsyo wa andu, nēnai ! Indi Vaulo ōkila na āmavenetsya na kwoko, ātsya : Aume, Aitsaēle na ala mukiite Mulungu,
 17 išikitsyei ! Mulungu wa mbai ii ya Itsaēle ānuvie aiše maitu na ōkilya mbai wenini nzi ya Aikivito na āmaumalya na kwoko, kukili-
 18 twe ; na ta myaka myongwēna āmakya ḥika.
 19 Ānanga mbai mwondza nzi ya Kanaana, āmāia nzi yō ta myaka māna ana na myongo
 20 itano ; na itina āmanenge ndzili muvaka
 21 munavi Tsamuēle. Tiwo mēndaa tsumbi na Mulungu āmanenge Tsaulo, mwana wa Kitsi, mundu wa mbai ya Venyamini, myaka myo-
 22 ngwēna. Na āmuumya, āmāmukitsya Taviti, ēkale tsumbi wō, ula wamunēnea, akinenge ukutsi: Ninōnie Taviti, mwana wa Itsai, mundu, ngoo yākwa ikwailwa niwē, ul'ōkēka tsyendo
 23 tsyākwa tsyonze. Kwa mbeu yāke Mulungu āmaetee Itsaēle mwokoli Yetu kwa mbāsa,
 24 Yoane āmīna kutavanya andu ūnze mbē wa kūka kwāke yikia ya mandzi ya mwalyulo wa
 25 ngoo. Indi Yoane akiminukilya mwendo wāke, ātsya : Mukwatsyāta, niñō ? Tiñe, indi tsitsya, nukūka itina wakwa, ula ndisyana kuşa-
 26 tsya kiatu tja mau māke. Aume, ānātsa, āna ma mbai ya Avalama n'āla makiite Mulungu,

27 ndeto ya wokoli uu itumitwe kwēṇu. Undu
     ala matuie Yelutsalēme nāla anene mō matia-
     mumana utsu na mavitja mawatsya ma anavi,
     ala mēkutsomwa kula tsavato, makitsil'ēkwani.
 28 Na matiaona undu wa kikwu, māmuvoaya Vil-
 29 to, amūae. Indi māmina maundu önze, ala
     mōlēlwe, māmušētsya mutini, māmwikia mbia-
 30 ni. Indi Mulungu āmutsyutja akwuni. Na
 31 öneka matuku mēngi nimo, ala māmbatia
     Yelutsalēme kuuma Kalilaia, ala indino mē
 32 ngutsi tsyāke anduni. Naitu nitikumutavya
     uvoo mutseo wa mbasa, ila aise mānengētwe-
 33 yo, kana Mulungu wavikitsye tsyana tsyē-
     nu, akimutsyutja Yetu; tōndu na vōlētwe
     wasini wa kēli: Wi mwanākwa, munzi-uu
 34 ngutsyaie. Indi kwa kwišwa āmutsyutja akwu-
     ni, ndakētse kwona wou ingi, ānēn'ōu : Nga-
 35 munenge kuše kwa-wo kwa Taviti. Kwō-
     ndu uu nukunēna vangi: Ndukamuletja mu-
 36 ſeu wāku, öne wou. Indi Taviti ēka tjendo
     tja Mulungu matuku māke, ākoma na āko-
 37 lanywa kwa aise māke na öna wou. Indi,
     ula Mulungu wamutsyukitsye, ndāona wou.
 38 Kumañike kwēṇu, aume, ānātsa, kana kw'ōtsu
 39 mukutavwa yekea ya mawase: na tsyonze,
     mutiatoña kukaiwa ni mwamulo wa Motse,
 40 kula, wikiite, nōkukaiwa niwē. Indi tsitsyai,
 41 ila inēnētwe kwa anavi, itikavike: Tsitsyai,
     mwi atsei, na imakiai na şelai, undu ngatēšya
     wia matuku mēnu, wia, ula mutakētikila, akē-
 42 şwa mundu akimutavya. Indi matjumala, mā-
     muvoaya, mamatavye ndeto itsu tsavato, uka-
 43 uka. Indi tsinakoke watānitsya, ēngi ma
     Ayuti na ma avikili mō, ala makiite Mulungu,

māmētsia Vaulo na Valanava, ala makinēna
namo, māmatsetsenga, mētikile tei wa Mulungu.
 44 Tsavato, ula wauka, kaši mutsyi wonze wako-
45 mana kwišikitsya ndeto ya Mulungu. Indi
ala Ayuti mōna ngusu, māutsua ndzika na
mākalalya ilā inēnētwe ni Vaulo, matjumāngā.
 46 Indi Vaulo na Valanava mānēna nia, matjatsya :
Kutiai ngalali ndeto ya Mulungu ni kutavwa
kwandza kwēnu; mukišwa mukilēa na mutja-
tsya, Titisyana kukita gāyu ul'ōtakasela ; tsi-
 47 tsya, nitikwalyukila amaiša. Undu Vwana
ātwamulil'ōu : Nakwikiye umui wa amaiša,
wišwe kwa wokoli muvaka muminukilyo wa-
 48 nzi. Indi amaiša mēwa na mātāia ndeto ya
Mulungu na mālika kwikīa, ala māi manuvitwe
 49 kwa gāyu, ul'ōtakasela. Indi ndeto ya Mulu-
 50 ngu yakomanwa ngi yonze. Indi Ayuti māma-
ingianitsya aka anene, ala makiite Mulungu,
na andu ma mbē wa mutsyi na māmōkililya
mulundjo Vaulo na Valanava na māmaumalya
 51 mivaka yō. Namo māmavaundzia kitoo tja
 52 mauni, māši Ikonio. Avikili māutsua utanu
na Tjuu museu.

Kilungu tj'ekumi na kana.

- 1 Indi kwatwika kū Ikonio māši vamwe tsina-
kokeni wa Ayuti na kunēn'ōu, ngusu nene ya
- 2 Ayuti na Aelene mālika kwikīa. Indi Ayuti,
ala matavotana namo, māingianitsya amaiša,
- 3 mamēwie ndzika ānaiše. Namo mātinda vau
matuku mēngi, makinēna nia undu wa Vwana,
ula wanenge ukutsi wa ndeto ya tei wāke,

akinenge mōvano na tsyama, tsyikike ni mōko
 4 mō. Indi andu ma mutsyi mātukana : na
 amwe māi ngaliko ya Ayuti, indi angi māi
 5 ngaliko ya atume. Indi k watwika amaisa na
 Ayuti vamwe na āmuli mō māmanza vandu
 6 va kumanamatsya na kumētja mavia ; mā-
 mana, mākia mitsyi ya Likaonia, Litsala na
 7 Televe na-nzi ya ndē ; na māi kū makita-
 8 vanya uvoo mutseo. Na kū Litsala ēkala
 mundu, utāi na viña mauni, winiūsite kuum'ē-
 9 vu ya-iína, ul'ōtatoña kutambuka. Utsu ēwa
     Vaulo, akinēna, āmutsitsya na ēsia : ē na mwī-
 10 kio wa kwokoka, ēa na watsya munene : Ukila
     na mau māku, utwike mulungalu. Na ātūlila
 11 na ātambuka. Ngušu tsyōna, ula Vaulo
     wikjie, mōkilya watsya wō kilikaonia, matja-
     tsya : Milungu ivyanēne na andu, māšēa kwitu.
 12 Na māmwita Valanava Ŝeu, indi Vaulo Eleme,
 13 undu nāke āi munēni wa ndeto. Na mukoani
     wa Ŝeu, ula wi mbē wa mutsyi, āete ndzau na
     nzumbi tsya malaa muviani, āmanza kuumya
 14 kišangōna vamwe na andu. Indi atume
     Valanava na Vaulo mēwa, mātembua ngua
 15 tsyō, mātūlila anduni, matjua mbu na matja-
     tsya : Aume, mwēkanyāta ? Na išyi ti andu,
     tina undu kalakala tēnu, tikimutavya uvoo
     mutseo, mukālyuke, kweka maundu atsu, matā-
     ilite, kwa Mulungu, ula wi na šāyu, ula wēkjie
     itu na-nzi n'ōkanga na tsyonze, tsyi vau nzini ;
 16 ula waletja mbai tsya andu, maši na ndzia
 17 tsyō mitsyawa, ila yavitite ; indi ndēvišaa,
     ndakamañike, akika netsa, akimunenge mbua
     tsy'ētuni na myaka ya mumo, atjutsutsya
 18 ngoo tsyēnu kandu n'ōtanu. Na makinē-

n'ōu, na viṇa mākilisya nguṣu, itikamaumitsye
 19 kiṣangōna. Indi māuka Ayuti kuuma Andio-
 kia na Ikonio na mātsetsenga nguṣu na mā-
 mwitja Vaulo mavia na māmukutsya ndza
 20 wa mutsyi, matjatsya : nukwie. Indi avikili
 māmulinga, ōkila, ālika mutsyi. Na muṣen'ō-
 21 ngi āumala na Valanava, māsi Televe. Māta-
 vanya uvoo mutseo mutsyi uya na mēka avi-
 kili ēngi, mātsyoka Litsala na Ikonio na
 22 Andiokia, makilumya tsyuu tsya avikili,
 makimakānya, mēkale na mwikio, na kana
 titi ngalali kwa mōṇamai mēngi ni kulika
 23 utsumbi wa Mulungu. Indi māmanuvia
 atumia kul'ōvai, makivoya Mulungu na kwiv-
 vunga, māmaungamya mbē wa Vwana, ula
 24 mamwikiite. Na māvita Vitsitia māsi Va-
 25 mbilia ; na māmīna kutavanya ndeto Veleke,
 26 māsēa Atalia. Na kuuma vau māsi na ngal-
 lawa Andiokia, vala māumitsywe kwa tei wa
 27 Mulungu kutēṣya wia, ula māminukilya. Indi
 māvika na mākomanya uvai, māmatavya ḥonze,
 Mulungu wēkjie namo, na kana āvinguia ama-
 28 iṣa mwomo wa mwikio. Indi mēkala matuku
 ti matiti vamwe na avikili.

Kilungu tj'ēkumi na katano.

1 Na amwe ma Yutaia māsēa, mātsomeṣya
 ānaiṣe : Mukilēa kwaikwa kwa kiṣio tja Motse,
 2 mutitoṇa kwokoka. Indi kwatwika iteta na
 makūlanyo ti matiti ma Vaulo na Valanava
 namo, māmula, Vaulo na Valanava na angi
 amwe māmbatie kwa atume na atumia Yelu-

3 tsalēmē undu wa makūlanyo aa. Namo
 māumatsywa ni uvai, māvita Voinike na
 Tsamalia, makiāia mwaluko wa amaisa
 na māmatānya ānaiše ḍonze utanu mwि-
 4 ngi. Indi makivika Yelutsalēme, māgauwa
 ni uvai na atume na atumia, māmatavya,
 5 maundu mau Mulungu wēkjie namo. Indi
 amwe m'ötāni wa Avalitsaio, maikiite, mō-
 kila, matjatsya: Vola ni kumāika na kumā-
 6 mulila, makwate mwamulo wa Motse. Indi
 atume na atumia mākomana, matsitsye ndeto
 7 ii. Indi kwatwika makūlanyo manene, Vetelo
 ökila, āmēa: Aume, ānātsa, nimwitsi, matuku
 matiti māvita, Mulungu nunanuvie kwēṇu,
 amaisa mēwe ndeto y'ōvoo mutseo kwa kańwa
 8 wākwa na kwikia. Na Mulungu, mumāṇa
 ngoo, āmakutsia, akimanenge Tjuu muſeu,
 9 kalakala taitu. Na ndanētwikia kinuvanyo
 iṣyi namo, āmina kuſeuvya ngoo tsyō na
 10 mwikio. Na indino mwielŷata Mulungu,
 mutjaitja ngjingoni tsya avikili mwiyio, ula
 aise maitu matiatona kukwa, naitu tititsomoa
 11 kukwa? Indi nitikwikkia, kwokoka kwa tei
 12 wa Vwana Yetsu, kalakala iṣyi tamо. Indi
 ikomano yonze yakilya na yēṣikitsya, Vala-
 navia na Vaulo makimatavya, mōvano na
 tsyama tsyau Mulungu wēkjie namo amai-
 13 şani. Indi mākilya, Yakovo ātsungia, atja-
 14 tsya: Aume, ānātsa, mbisikitsyei. Tsimeono
 niwāiye, ul'öndu Mulungu wāmbie kutsitsya
 amaisa, amakolanye mbai kwa tsyitwa yāke.
 15 Na ndeto tsya anavi tsyēvwanana nawo, undu
 16 vōlētwe: Itina wa atsu ngālyuka na ngāka
     ingi yema ya Taviti, ivalukite, na ngāka ingi

17 ila tsyomokēte tsyāke, na ngatsovyā; kenda
     al'āndu angi mamumanze Vwana na mbai
 18 tsyonze, ila tsyititwe tsyitwa yākwa,—nukwa-
     tsya Vwana, ul'ōkwika atsu makamañike
 19 kuuma tene. Kw'ōndu uu ningwatsya : titi-
     kañamatsye ala mamwalyukile Mulungu ma
 20 amaisani, indi tikamāmulile, māsuke kutsu-
     nwa ni tsanamu wa milungu na ulalai na ila
 21 yititwe na nzakame. Undu Motse kuuma
     mitsyawa ya tene ēna atavani māke mitsyi na
     mitsyi, akitsomwa matsinakokeni kula tsavato.
 22 Tiwo atume na atumia vamwe n'ōvai wonze
     mōn'ōtseo, kutuma andu, ala māmanuva kwō,
     maši Andiokia vamwe na Vaulo na Valanova :
     Yuta, ul'ōkwitwa Valatsavā, na Tsila, (andu
 23 atongoi ma ānaiṣe) ; mōla kwa ndzaa tsyō :
     Atume na atumia na ānātsa mēkumakēsyā
     ānātsa, ala ma amaisani, ala mē kū Andiokia
 24 na Tsilia na Kilikia. Tēya, kana amwe mau-
     malile kwitu, manamunamaitsye na ndeto,
     makimwitavitsya ngoo tsyēṇu, ala matatu-
 25 mitwe ni isyi, tonie utseo na ngoo imwe,
     kunuva andu na kumutumia vamwe na ēndwa
 26 maitu Valanova na Vaulo, andu maumbīte
     kuumya sāyu wō kw'ōndu wa tsyitwa ya
 27 Vwana waitu Yetsu Kilitso. Tiwo tatuma
     Yuta na Tsila, ala mēkutoṇa kumutavya
 28 maundu atsu na ndeto. Undu Tjuu muṣeu
     ōn'ōtseo naitu, titikamwaitje mwiyo ungi, ni
     maundu atsu tu, ala kutatopeka kumaeka :
 29 kwaṣuka kiṣangōna tja aimu na nzakame na
     ila yititwe na ulalai ; mukitsētsea kwa maundu
 30 atsu, mukēka netsa. Mutiwe n'ōvoo. Namo
     mēania, māsēa Andiokia, na mākolanya ugusu,

31 māmanenge valua. Indi mātsoma, mātania
 32 ngoo ula mukjiakitsyo wawo. Na Yuta na
     Tsilä, makišwa māi anavi, māmakānya ānaiše
 33 kwa ndeto tsingi na māmēkia viña. Mēkala
 34 matuku, mēania na ānaiše n'ōvoo. Indi Tsila
 35 kwamwaila kwikala kū. Indi Vaulo na Vala-
     nava mātinda Andiokia, makitsomesya na
     makitavanya uvoo mutseo wa ndeto ya Vwana
 36 vamwe na angi ēngi. Indi matuku amwe
     māvita, Vaulo āmwia Valanava: Titsyoke
     ingi, tikatsitsye ānātsa kula mitsyi yonze, ila
     tatavanitsye ndeto ya Vwana, mē n'ōvoo mwau.
 37 Indi Valanava ēndaa kwotsa na Yoane, ul'ō-
 38 kwitwa Malako. Indi Vaulo ndētikila ku-
     mwotsa utsu, ula watānitsye namo kuuma
     Vambilia n'älēa kulika wiani vamwe namo.
 39 Indi kwaitwika matētanya maşuku, öna mātā-
     nitsya vyu: na Valanava ötsa Malako na äşı
 40 na ngalawa, äşı Kivilo. Indi Vaulo ānuva
     Tsilä na äuma, akikiwa kwa tei wa Vwana ni
 41 ānaiše. Indi ävita Tsilia na Kilikia, akiki
     viña mōvai.

Kilungu tj'ēkumi na sandatu.

- 1 Indi äuka Televe na Litsala; na tsitsya,
     kwai kū muvikili umwe, tsyitwa yāke
     Timoteo, mwana wa mundu muka Muyuti,
- 2 wikitte, indi iše äi Mwelène, ul'ōtaiitwe
     ni ānaiše ma Litsala na Ikonio. Utsu
     Vaulo ämanza, äşı nāke, na āmwotsa, āmwai-
     ka undu wa Ayuti, ala māi kundu kuya;
     undu önze māmaña, kana iše wāke äi Mwe-
- 4 lène, Indi māvita mitsyi, māmatavya, mēke

itwio, tsyamulitwe ni atume na atumia ma kū
 5 Yelutsalēme. Namo mōvai māluma mwikioni
 6 na mōngelwa mutalo mušeṇa na mušeṇa. Indi
     māvita nži ya Vilikia na ya Kalatia, mātsyiwa
     ni Tjuu mušeū, matikanēne ndeto Atsia.
 7 Indi māvika Mitsia, mātata kuši Vitinia na
 8 Tjuu tja Yetsu ndāmaletja ; indi māvita Mi-
 9 tsia, māšea Toloa. Na woni wōneka ni Vaulo
     utuku : mundu umwe Mumaketonia āi aungji
     na akimwita na atjatsya : Inga Maketonia,
 10 ukatutēsetsye. Indi ōna woni, oyu tamanza
     kuši Maketonia, titjatsya : Mulungu nutwitie,
     kumatavya uvoo mutseo.
 11 Na tāuma na ngalawa Toloa, tākwata
     mwendo umwe-umwe Tsamotalake, indi muše-
 12 q'öngi Neavoli ; na kuuma vau Vilivoi, ula wi
     mutsyi munene wa kivalo tja Maketonia,
     kolonia. Indi tai tatinda mutsyi uu matuku
 13 amwe. Na mušeṇa wa tsavato tāumala ndza
     wa muvia utsini, tātsya : vē vandu va kuvoaya
     Mulungu, na tēkalanzi, tānēna na aka, ala
 14 makomanite. Na mundu muk'ōmwe, tsyitwa
     yāke Litia, mušotsya volovila, wa mutsyi
     Tiatila, ukiīte Mulungu, ēsikitsya ; Vwana
     āmuvingua ngoo, atsitsye ila inenētwe ni
 15 Vaulo. Indi ēkiwa mandzi na ɻumba yāke,
     ātuvoaya, atjatsya : Kiša nimukwatsya : né
     nimwikiīte Vwana, mwālika ɻumba kwākwa,
 16 ikalai van. Na atwingitsya. Indi kwatwika,
     tikiṣwa tikiṣi vandu va mboya, mušukumi
     muk'ōmwe, ula wai na tjuu tja kwāṣa, ātuvi-
     kila ; utsu āmanenge ēne-wé vaita munene,
 17 akiāṣa. Utsu akimuvikila Vaulo naitu, āua-
     mbu, atjatsya : Andu atsu nimo atumwa ma

Mulungu, ula wi yulu muno, ala mēkumu-
 18 tavya ndzia ya wokoli. Indi ēk'ou matuku
 mēngi. Indi Vaulo ātsikwa na ālyukila kila
 tjuu, ātsya : Ningukutavya kwa tsyitwa ya
 Yetsu Kilitso, wume kwāke ! Na tjauma
 19 tsaa uu. Indi ēne-wē mōna, kana mutališyo
 wa vaita wō waſela, makikwata Vaulo na
 Tsila, māmakutsya tsokoni mbē wa āmuli
 20 na māmatwaa kwa mavalotsi, mātsya : Andu
 atsu nimēkūkilya mutsyi witu, makī-
 21 ſwa mē Ayuti, na mēkutavanya tsyisio, ila
 tititonā kwitikila kana kwika, tikiſwa ti
 22 Aloma. Na nguſu ya andu yamōkilila na
 mavalotsi māmatembuia ngua, māmula, ma-
 23 kunwe na mūndzyu. Na māmakuna makuna
 mēngi, mamēkia tjumbani, māmwamulila
 24 muii wa ōve, amaiye netsa. Ānengwe mwa-
 mulo uu, utsu āmēkia tjumbani tja n̄zini,
 25 āmōvea miti mau. Indi utuku kati Vaulo na
 Tsila makivoya Mulungu, mamwinia. Indi
 26 ala ōve mamēſkitsya. Indi imwe kwatwika
 kiſingiſo kinene tja-n̄zi na itumula tsya
 tjumba tsyaſingiſanga, indi myomo yonze
 yavinguka na ōn̄ze māſatsyawa mbingu tsyō.
 27 Indi muii wa ōve āmuka na ōna : myomo ya
 tjumba ni mivingue, ākua uvanga, āmanza
 28 kuyuaa mwēne, atjatsya : ōve nimakiie. Indi
 Vaulo ēta na watsya munene, atjatsya : Mana
 kuyika undu uſuku, undu iſy'onze nivoti.
 29 Indi āmanza taa ātūlila n̄zini, na akitetema
 30 āmavalukila mauni Vaulo na Tsila, na āmau-
 malya-ndza ēa : Mavwana, ngēkāta, nokoke ?
 31 Indi mātsya : Umwikie Vwana Yetsu, nōkwo-
 32 koka wē na ꝑumba yāku. Na mānēna namo

ndeto ya Mulungu na önže, ala māi vau ḥumba
 33 yāke. Na āmaṣengelelya tsaa uya w'ōtuku,
 āmaṣambya makuna na ēkiwa mandzi oyu wē
 34 na andu māke önže ; na āmatwaa ḥumba,
 āmatsovētsya kandu, na ātsilila na ḥumba
 35 yāke yonže, undu wikiite Mulungu. Indi
 kwatja, mavalotsi mātuma matsikali, matja-
 36 tsya : Šatsya andu atsu. Indi muii wa öve
 āmutavya Vaulo ndeto itsu : Mavolotsi nima-
 tumanie, mukasatsywe ; na indino umalai,
 37 mukiši n'ōvoo. Indi Vaulo āmēa : Nimana-
 tutunie na, titenatsilwa, tikišwa ti andu
 Alōma na manatwikia tjumbani ; na indino
 mēkutwitja-ndza kwa mbiša ? Ai ! Ekai, indi
 38 mauke ēne, makatutwae ndza. Indi matsi-
 kali māmatavya mavalotsi ndeto itsu ; namo
 39 mākia, mēwa, kana mē Alōma ; na māuka,
 māmakjiakitsya, na māmatwaa-ndza, māvoya,
 40 maumale mutsyi. Indi māumala tjumba,
 mālika kwa Litia na mōna ānaiše māmakjia-
 kitsya na māumala.

Kilungu tj'ēkumi na mwondza.

- 1 Indi māvita Ambivoli na Avalonia, māuka Tetsalonike, vala vāi tsinakoke wa Ayuti.
  - 2 Indi kwa kimaqio tjāke Vaulo ālika kwō
  - 3 na matsavato atatu ānēnea myolo namo, aki-mavingua na āmaelekanilya : kana kwai tjaši, Kilitsito aqamae na kutsyuka akwu-ni na kana uu niwē Kilitsito, Yetsu, ula
  - 4 ngumutavya iíwi. Na amwe mō mātsetse-ngwa na māvotana na Vaulo na Tsila, na ngusu nene ya Aelēne, ala makiite Mulungu,
- KAMBA ACTS. D

5 na aka ma mbē ti atiti. Indi Ayuti mākwa-
 twa ni kiwiu na māietee andu aşuku na ima-
 lamali na māingianitsya andu, mēkia mutsyi
 kolokolo, na māungama mbē wa ɻumba ya
 Yatsono, māmanza kumatwaa ikomanoni ya
 6 andu. Indi mālēa kumōna, māmukutsya Ya-
 tsono na ānaiṣe amwe kwa anene ma mutsyi,
 makiia : Ala mēkūkilya n̄zi yonze, atsu ni
 7 maukjie na kū ; Yatsono nuamātsya ; na atsu
 ḥonze mēkuniendea myamulo ya Kaitsala, ma-
 8 tjatsya : Kwi tsumbi ungi Yetsu. Indi mōki-
 lya nguṣu na anene ma mutsyi, makiwa itsu,
 9 na mānengwe muvunga ni Yatsono na al'āngi,
 10 māmaṣatsya. Indi ānaiṣe mātwaa Vaulo na
 Tsila mituki n̄ōtuku Veloia. Māvika, māsi
 11 tsinakokeni wa Ayuti. Indi atsu mēkala mu-
 lulì, kutē ala ma Tetsalonike ; mētikila ndeto
 na ngoo yonze, makimanza muṣeṇa na muṣeṇa
 12 myoloni, kana niwo. Na ēngi mō mālika
 kwikia na andu ti atiti : aka Aelēne anene na
 13 aume. Indi Ayuti ma Tetsalonike māmaṇa,
 kana na kū Veloia ndeto ya Mulungu ikuta-
 vwa ni Vaulo, māuka kū, makisukaṣuka na
 14 makiingianitsya nguṣu. Tiwo ānaiṣe māmu-
 twaa Vaulo oyu ngükani y'ōkanga ; na Tsila
 15 na Timoteo mātiwa kū. Ala matwaie Vaulo,
 māmuvitja Atene. Na mānengwe mwamulo
 kwa Tsila na Timoteo, mauke kwāke, ul'ōndu
 matona mituki, masi kwō.
 16 Indi Vaulo akimētelela Atene, tjuu tjāke
 tjaṣilika n̄zini kwāke, akitsitsya : mutsyi ni-
 17 wutsuite matsanamu ma milungu. Na ānēna
 tsinakokeni na Ayuti na ala makiite Mulungu,
 na tsokoni kula muṣeṇa n̄andu, ala māvita.

- 18 Indi amwe ma Evikulio na Tsoiko, mavilotsovo, matetanya nāke. Angi mātsya: Nukwenda kunēna tjau, muvungūkji utsu? Angi mātsya: Kaşı ni mutavanya milungu myeni,
- 19 undu nukutavanya Yetsu n'ōtsyukji. Indi māmukwata, māmutwaa Alio-Vako, matjatsya: Tititonā kumaṇa: kitsomo tjeu, kil'ōkutava-
- 20 nya, ni tjau? Undu nukutwetee maundu maeni matuni maitu; na nitikwenda kumaṇa:
- 21 undu uu ukatwikāta? Indi Ātene ḥonze na aeni, ala mātinda kū, matiamanza undu ungi, kutē kunēna na kwiṣikitsya uvoo ula mweu.
- 22 Indi Vaulo, ūngamīte kati wa Alio-Vako, ātsya: Aume ma Atene, ningumwona, mwi
- 23 andu, mukiite milungu kwonze. Undu ngivita na ngitsitsya qumba tsya milungu yēnu, nōna na kitaa, tjolēlwe: Kwa Mulungu, utamaṇikite. Indi ul'ōndu mukutāia ta atamanī,
- 24 uu ningumutavya. Mulungu, ula watsovitsye-nzī na tsyonze, tsyi vau nzini, utsu akiṣwa ni tsumbi, ukwamula itu na-nzī, ndētua qumba,
- 25 itsovētywe ni mōko; na ndēšukumwa ni mōko ma andu, ta ē vata na mundu, mwēne nuku-
- 26 manenge ḥonze šāyu na mivevo na tsyonze. Na ēkjie: mbai yonze ya andu, itjuma mundu umwe, yikale nzi yonze, kula ivikite, atjamula tsyashi, tsyashitwe, na mivaka ya mēkalo mō,
- 27 mamumanze Mulungu, makēswe makimuva-vāta kana mamwone, akiṣwa nivoī, ndē kwatsa
- 28 na kul'ōmwe waitu: undu kwāke ti na šāyu na tikitambuka na tikiṣwa nivotī; t'ōndu na amwe ma ndili tsya waşı tsyēnu mātsya: Undu
- 29 naitu ti kitsyao tjāke. Tikiṣwa ti kitsyao tja Mulungu, titikātsye: ulungu nukuvyanana

na ḡāvu kana veṣa kana ivia, kila tjatsuvītywe
 30 n'ōtuika kana wui wa mundu. Indi Mulungu
 ndēkutsitsya myaka y'ōtamaṇa, indino nuku-
 matavya andu ḡonze kū kwonze, mālyule ngoo,
 31 t'ōndu watwyie muṣeṇa, ul'ōkwenda kutsilila
 nzi yonze ukalakalanī kwa mundu umwe, wa-
 nuvie, āmina kumunenge kula mundu vandu
 32 va kwikia, akimutsyutja akwuni. Indi mēwa
 utsyukji wa akwu, amwe mātsea, angi mātsya :
 33 Tikakwiṣikitsya uvoo uu ingi. Uu Vaulo
 34 āuma kati wō ; indi andu aume amwe māvo-
 tana nāke na mālika kwikia ; kati wō Tioni-
 tsyo, ula wa Alio-Vako, na mundu muka,
 tsyitwa yāke Tamali na angi vamwe namo.

Kilungu tj'ēkumi na ḡana.

1 Itina wa atsu āumala Atene, āṣi Kolindo.
 2 Na ḡona Muyuti umwe, tsyitwa yāke Akila,
 kwa kutsyawa Muvondo, ul'ōnaumie Italia va-
 mwe na mukāke Vilitsila, undu wa mwamulo
 3 wa Kalautio : Ayuti ḡonze maume Lōma. Āmē-
 tsia na akiteṣya wia umwe tamo, ēkala kwō na
 mātēṣanya wia vamwe ; undu māi atsovya ma
 4 maema. Indi ānēna tsinakokeni kula tsavato
 5 na ātsetsenga Ayuti na Aelēne. Indi Tsila na
 Timoteo matjuka kuuma Maketonia, Vaulo
 ātavanya ndeto na viña munene, ānenge Ayuti
 6 ukutsi : Yetsu ni Kilitso. Indi makikalalya
 na matjumāṅga, āvaundza ngua, āmēa : Nza-
 kame yēṇu yuke mutwe wēṇu ! Ne ndi na
 7 ḡii ! Kuuma indino ngaṣi kwa amaisa. Na
 āumala vau, alika ḡumba ya mundu, tsyitwa
 yāke Titio Yutsito, ukiite Mulungu ; ḡumba

8 yāke yakwatana na tsinakoke. Indi Kilitivo,
 munene wa tsinakoke, ālika kwikia na ɻumba
 yāke yonze na Akolindo ēngi, makiwa, māikia
 9 na mēkiwa mandzi. Indi Vwana āmwia Vaulo
 utuku kwa woni : Ndukakie, indi nēna na
 10 ndukakilye ; undu ñe ni vamwe nāku na mu-
 ndu ndakakwitsia, akakwike nai ; undu ni na
 11 andu ēngi mutsyi uu. Indi ēkala kwō mwaka
 umwe na myei ḡandatu, akitsomeṣya ndeto ya
 12 Mulungu. Indi Kalio akiṣwa āi wali wa Akaia,
 Ayuti māmūkilila Vaulo na ngoo imwe na
 13 māmutwaa kitumbini tj'ōtsili, matjatsya : Mu-
 ndu uu nukutsetsenga andu, mamutaie Mulu-
 14 lungu, kutē mwamulo. Indi Vaulo akilyi
 kwaṣamya kańwa, Kalio āmēa Ayuti : Kiṣa
 nivowi wai kana ivitia iṣuku, Ayuti, kiṣa ni-
 15 mwitikilile undu wa-wo ; indi kiṣa ni makū-
 lanyo ma ndeto na matsyitwa na mwamulo,
 ula wēṇu, tsitsyai iñw'ēne ; ndikwenda kwi-
 16 kala ndzili ya maundu atsu. Na āmalundja
 17 kitumbini tj'ōtsili. Indi ḷonze māmukwata
 Tsotsene, munene wa tsinakoke, māmukuna
 mbē wa kitumbi tj'ōtsili ; na Kalio āyekea
 18 maundu atsu ḷonze. Indi Vaulo ātina kwikalā
 matuku amwe, ēania na ānaisé, āsi na ngalawa
 Tsilia, na vamwe nāke Vilitikila na Akila,
 ula waendzie tjongo Kendjelea ; undu watwa
 19 tjaši. Indi māvika Evetso, nāke āmatia kū,
 indi mwēne ālika tsinakokeni, ānēna na Ayuti.
 20 Indi makimuvoya, ēkale kwō matuku angi,
 21 ndētikila, indi ēania na ātsya : Ngatsyoka ingi
     kwēṇu, Mulungu wēndaa. Āumala Evetso na
 22 ngalawa na āvika Kaitsalia, āmbatia na ākēṣya
 23 uvai, āṣēa Andiokia ; na ātinda vau matuku

amwe, āumala, akivita umwe n'ōmwe nzi ya Kalatia na Vilikia, akilumya avikili ūnze.
 24 Indi Muyuti umwe, tsyitwa yāke Avolo, kwa kutsyawa Mwaleketsandelia, mundu wa ki-maṇi, āvika Evetso, āi na viṇa kwa myolo.
 25 Utsu āi ātsomesywa kitsomo tja Vwana na wakanite tjūni ānēna na ātsomesya kwa-wo maundu ma Yetsu, akimaṇa yikia ya mandzi
 26 ya Yoane yoka. Nāke āmba kunēna na tsinakokeni. Indi Vilitsikila na Akila māmwiwa, māmwotsa, mātina kumwelekanilya kitsomo
 27 tja Mulungu. Indi akimanza kuši Akaia, ānaisē māmuñatsya, māmōlela avikili, mamwatsye. Āvika kū, āmatēsetsya ēngi, ala maikiite,
 28 kwa tei. Undu āmatsinda Ayuti na, atjonya kwa myolo : Yetsu ni Kilitsito.

Kilungu tj'ēkumi na kenda.

- 1 Indi kwatwika, Avolo akikala Kolindo, Vaulo āvita ivalo tsya yulu, āuka Evetso na 2 ūna avikili amwe, na āmēa : Mwanengjiwe Tjuu muṣeu, mukilika kwikia ? Indi mā-mwia : Na titiēwa, kana nivoki Tjuu muṣeu.
- 3 Na ātsya : Mwēkiwe mandzi kwa tjau indi ? Indi mātsya : Kwa yikia ya mandzi ya Yoane.
- 4 Indi Vaulo ātsya : Yoane ēkia mandzi yikia ya mwalyulo wa ngoo, akimaonya andu, ul'ō-kūka itina wāke, mamwikie ; niwē ula Yetsu.
- 5 Indi mēwa, mēkiwa mandzi kwa tsyitwa ya 6 Vwana Yetsu. Na Vaulo āmailila mōko, Tjuu muṣeu āmētsia na mānēna kwa nime na māṣa.
- 7 Indi ūnze māi andu t'ēkumi na ēli. Indi ālika 8 tsinakokeni, ānēna na myei itatu, akitsomesya

maundu m'ōtsumbi wa Mulungu na akima-
 9 tsetsenga. Indi amwe mōmya ngoo na mānie-
 ndea, makinēnea nai kitsomo kī matuni ma
 ngusu, āmaeka, āmatānya avikili namo, kula
 mušeṇa akinēnanya namo kitsomeoni tja Ti-
 10 lāno. Indi uu watina kwikika myak'ēli, ōna
 ōnze, ala mātuie Atsia, mēwa ndeto ya Vwana,
 11 Ayuti na Aelene. Na Mulungu ēka tsyama,
 12 ivitukite, kwa mōko ma Vaulo, ōna awau māe-
 tewe ngua tsya yutia na itemu, tsyumitywe
 mwiini kwāke na kumalungilya mōwau, na
 13 tsyuu iṣuku tsyaumalywa. Indi na Ayuti
 amwe, alundja ma mbevo, andu, mānganga kū
 na kū, mātata kuwetea, ala māi na tsyuu iṣu-
 ku, tsyitwa ya Vwana Yetsu, matjatsya: Ni-
 ngumulundja kwa Yetsu, ula Vaulo ukutava-
 14 nya. Indi kwai āna mwondza ma Muyuti
 umwe Tsekia, mukoani munene, ala mēk'ōu.
 15 Indi tjuu kiṣuku tjamēa: Yetsu nimwitsi, na
 16 Vaulo ngumumāṇa, indi iñwi niñwāu? Na
     mundu, wai na tjuu kiṣuku, āmatūlila, āma-
     tsinda ōnze ēli, āmatōṇa, mākia ḥumb'ēya mē
 17 aṣei na mē na itau. Indi uvoo uu wakomanwa
     kwa Ayuti ōnze na Aelene, ala mātuie Evetso,
     na v̄wia wamavalukila atsu ōnze na tsyitwa ya
 18 Vwana Yetsu yakaṣiwa muno. Na ēngi mō,
     ala maikiite, māuka, makinenge ukutsi na
 19 makitavanya maundu mō. Indi ēngi m'āla
     mātindaa na mawia m'ōvungu, mākolanya ma-
     walaka, māvivya mēṣoni ma ōnze na mātala
     maṣoa mamo na mōna ilovia ngili myongo
 20 itatu. Uu ndeto yakula na yaluma kwa viña
     wa Vwana.
 21 Indi maundu atsu mavikite, Vaulo ātywa

tjūni kuvita Maketonia na Akaia na kuši
 Yelutsalēme, atjatsya : Namina kui kū, né
 22 ni kuši kwona Lōma. Indi átuma Maketonia
 ēli m'ala māmušukumaa, Timoteo na Ela-
 tsito ; mwēne átiwa Atsia matuku.
 23 Indi kwatwika matuku aya mavata manene
 24 undu wa kitsomo kī. Undu mundu, tsyitwa
     yāke Temetelio, mutui wa veša, akitsovya
     ñumba tsya Aletemi tsya veša, ãnenge nduika
 25 wia ti mutiti. Ákolanya atsu na atēši ma
     mawia aa, ámēa : Aume, nimwitsi : ušwii witu
 26 nukuuma wia uu ; na mukwona na mukwiya,
     kana ti Evetso tu, indi kaši Atsia wonze
     Vaulo uu átsetsenga na ályula ngusu nene,
     atjatsya : Tiyo milungu, ila itsovetywe ni
 27 mōko. Indi ti wia uu witu woka ukilyi
     kuumwa, indi na ñumba nžeu ya mulungu
     muka munene, Aletemi, ikavušitsywa na ika-
     venewa utana wāke, ul'ökutāiwa ni Atsia
 28 wonze na-nži yonze. Indi mēwa na mautsuûte
     mišato, maua-mbu, matjatsya : Munene ni
 29 Aletemi wa Evetso ! Na mutsyi wonze wau-
     tsua kolokolo uu na mātsemba ònže na ngoo
     imwe teatalo, māmakutsya Kaio na Alitsi-
     talako, Amaketonia, atindanya ma Vaulo.
 30 Indi Vaulo akimanza kulika ikomanoni, avi-
 31 kili matiamuletja. Indi na amwe ma anene
     ma Atsia, ala māi añaqae māke, māmutumia,
 32 māmukānya, ndakalike teatalo. Na angi
     māia uu na angi māia uu, undu ikomano
     yatitimuka, na ala ēngi matiamana, undu
 33 makomanite ni tjau. Indi mamuumya Ale-
     ketsandelo ngusuni, Ayuti makimulutānga ;
     indi Aleketsandelo ávenetsya na kwoko, áma-

34 nza kwikaia mbē wa andu. Indi māmaṇa :
     ni Muyuti, k watwika watsya umwe kwa ōnze,
     makiia vandu va tsaa yili : Munene ni Ale-
 35 temi wa Evetso ! Indi mwoli wa mutsyi
     ākiliṣya ngusu, ātsya : Aume, Aevetso, mundu
     wi-va, ul'ōtētsi, kana mutsyi wa Evetso ni
     mutsuvii wa ḥnumba ḥzeu ya Aletemi munene
     na wa tsanamu wāke, wavalukile kuuma kitu-
 36 tuni ? Indi kiṣa maundu atsu matikalalika,
     ni kwēṇu, kwitsyia na kutēka undu na mituki.
 37 Undu mwētie andu atsu, indi timo mbuta
     tsya ḥnumba ḥzeu na matinaumanga mulungu
 38 waitu. Na kiṣa Temetelio na ila nduika
     vamwe nāke mē na ndeto na mundu, tsyasi
     tsya tsalia nivotsyi na mawali nivomai, maka-
 39 tavanye. Indi mukiswa mwi na undu ungi
     wa kukūlya, ukatwika ikomanoni, yi kalakala
 40 kwa mwamulo. Undu ti na mbanga ya kutu-
     vanywa undu wa mavata ma munzi uu na
     kutii ndeto, ila tatona kwikaia undu wa kolo-
 41 kolo uu. Na ānēn'ōu, ātula ikomano.

Kilungu tja myongw'eli.

- 1 Indi kilondzo tjakilisywa, Vaulo āmēta
     avikili kwāke, āmakānya na ēania na āumala
- 2 kuṣi Maketonia. Indi āvita ivalo iya na
     āmakānya na ndeto ḥingi, āsi Ela, na ātinda
- 3 vau myei itatu. Na ākilyi kulika ngalawani
     kuṣi Tsilia, āmanzwa ni Ayuti, ōawe, ātwa
     ndzama kutsyoka na ndzia ya Maketonia.
- 4 Indi ātiania nāke Tsovatalo wa Vilo Muve-
     loia, indi Atetsalonike : Alitsatalako na Tse-
     kundo, na Kaio Muteleve na Timoteo ; indi

5 ala ma Atsia : Tikjiko na Tolovimo. Indi
 6 atsu mātongoitsya, mātwetelela Toloa. Indi
 matuku ma mikae, itekiwa nditi, māvita, iṣyi
 taumala Vilivo na ngalawa na taṣi kwō Toloa
 matuku atano, tatinda vau matuku mwondza.
 7 Indi muṣen'ōmwe wa tsavato, naitu tai tiko-
 manite, titule mukae, Vaulo ānēna namo,
 atjenda kuumala kwatja, na ātuuka ndeto
 8 muvaka ni utuku kati. Indi kwai mataa
 mēngi ila ḥnumba ya yulu, vala takomanie.
 9 Indi kwēkala mwomoni mwanaake umwe, tsyi-
 twa yāke Eitikjo, ākwatwa ni too ula mwito,
 Vaulo akitina kunēna, ālikwa ni too, āvaluka
 ḥnumba kuuma yulu ya katatu na ūkilywa, ē
 10 mukwu. Indi Vaulo āṣea, āmukumania na
 āmwitsumbilila, ātsya : Mutikatsāiei, undu
 11 ḥāyu wāke nivowi nżini wāke. Indi ālitsa
 na ātula mukae na ātsama na ātina kunēna
 12 namo, muvaka kutje, tiwo āumala. Indi
 mātwaa kavitsi, kē ḥāyu na mākjiakitsywa
 13 il'ēnene. Indi tatongoitsya na ngalawa, taṣi
     Atso, titjatsya : tikamwotsa Vaulo vau, undu
     niwo wamulile, mwēne akimanža kuši na mau.
 14 Indi ākomana naitu Atso, tamwotsa, taṣi Miti-
 15 lene. Kuuma vau taumala, muṣen'ōngi ta-
     vika tiemēne na Kjio, indi ul'ōngi takwata
     ndzia ya Tsamo, indi muṣen'a, ul'ōvikilate,
 16 tauka Milēto. Undu Vaulo āmanža kuvita
     Evetso, ndakētse kwikalāṅga Atsia ; undu
     ēkulūta, kiša kukutoñeka kuvika, ēṣwe ē
 17 Yelutsalēme muṣen'a wa Vendekote. Indi
     kuuma Milēto ātuma Evetso, āmēta atumia
 18 m'ōvai kwāke. Indi māvika kwāke, āmēa :
     Niṁwitsi kuuma muṣen'a wa kwandza, ula

nakiŋangjie Atsia, t'ōndu nēkalaa kati wēŋu
 19 matuku ōnze, ngimušukuma Vwana na kutso-
 nokea kwonze na mēšoi na myelyo, ila ya-
 20 ngwatie kwa ndzama tsya Ayuti; t'ōndu
 ndialēa kunēna ndeto, tsyailite kwa kumu-
 21 tavya na kumutsomešya ia na ŋumba; ngi-
 nenge Ayuti na Aelene ukutsi wa mwaličo kwa Vwana
 22 waitu Yetṣu. Na indino, tsitsya, ningusi
     Yelutsalēme, novētwe tjūni na ndyitsi mau-
 23 ndu, makambitsia; nitsi tu, kana Tjuu mušeу
     mutsyi na mutsyi nukungutsia, atjatsya:
 24 mbingu na mōŋamai mēkumbetelela. Indi
     ningwatsya: ſoa wa ſāyu wākwa ti kīndu
     kwākwa, ngiſwa ngamina mwendo wākwa na
     uſukumi, ula nanengjiwe ni Vwana Yetṣu:
     kunenge ukutsi w'ōvoo mutseo wa tei wa
 25 Mulungu. Na indino, tsitsya, nitsi, kana
     mutikāmbila kwona uſyu wākwa iñ'wonze,
     kula navita kwēŋu, ngitavanya utsumbi.
 26 Kw'ōndu uu ningumunenge ukutsi mūnzi
     uu: ni mušeу-ňe wa nzakame ya mundu
 27 wonze; undu ndialēa ndeto ya kumutavya
 28 ndzama yonze ya Mulungu. Itsitsyai iñw'ēne
     na yende yonze, vala Tjuu mušeу amwikiye
     aungamii, mwisyé uvai wa Mulungu, ula
 29 wēkitiye kwa nzakame yāke mwēne. Nitsi,
     kana makalika kwēŋu itina wa kuuma kwā-
 30 kwa ndzui ngai, ila itēwia yende tei. Na
     kati wēŋu makōkila andu, makinēna ndeto
 31 tsy'ōvungu, mavene avikili, mamātie. Kw'ō-
     ndu uu tsalutjai, mukililikana, kana myaka
     itatu utuku na muſena ndiaeaka kumukānya
 32 kul'ōmwe na mēšoi. Na indino ningumwiya

iíwi kwa Vwana na kwa ndeto ya tei wāke,
 ila yi na viña kumwaka na kumunenge wāi
 33 kati wa andu așeu. Ndiamanza veşa kana
 34 ʂāvu kana ngua tsya mundu. Nimwitsi ēne,
 kana mōko aa matēğitsye wia kwa mavata
 35 mākwa na ma andu mākwa. Kū kwonze
 namwonya, kana kwa kutēşya wia ni kuma-
 tēsetsya awau, na kulilikana ndeto tsya Vwana
 Yetsu, undu wāitsye: Kunenge kwi matsia
 36 kutē kunengwe. Na ānēn'ōu, ātūlya-ndu
 37 mwēne vamwe na ḥonze, āvoya Mulungu. Indi
 kwatwika kiio kinene tja ḥonze na māmuvalu-
 38 kila Vaulo ngjingoni, māmumuna, makiyia
 woo ula munene ila ndeto, wāitsye, kana
 matikāmbila kwona usyu wāke. Māmuuma-
 tsya ngalawani.

Kilungu tja myongw'eli na kimwe.

- 1 Indi kwatwika tavetwa namo na takua nanga, taşı na ngalawa mwendo umwe-umwe Koo, na mușeňa wa kēli Loto, kuuma vau
- 2 Vatala. Na tōna ngalawa, il'ēkuši Voinike,
- 3 talitsa na taumala. Indi Kivilo kitjoneka, na takieka kwoko kw'āka, takwata ndzia ya Tsilia na tavika Tilo; undu ngalawa yașetsya
- 4 mwiyo wayo kū. Indi tōna avikili, tēkala kū matuku mwondza; namo māmutavya Vaulo
- 5 kwa Tjuu, ndakāmbatie Yelutsalēme. Indi kwatwika, tavitja matuku maitu, taşı, ḥonze na aka na tsyana makituumatsya muvaka ndza ya mutsyi na tatulya-ndu ngükani, ta-
- 6 voya Mulungu, tēania na talika ngalawani,
- 7 indi atsu mēnuka kwō. Indi taminukilya

tjalo kuuma Tilo, tauka Votolemai na takē-
 sanya na avikili, tēkala muṣen'ōmwe kwō.
 8 Indi muṣena wa kēli taumala, tauka Kaitsalia
 na talika ḥumba ya Vilivo, mutavanya uvoo
 mutseo, umwe wa ala mwondza, tēkala kwāke.
 9 Indi nāke āi na ēetu ana, matāi na aume, ala
 10 māṣa maundu. Indi tikkala kū matuku
 mēngi, kwaṣea mundu kuuma Yutaia, munavi,
 11 tsyitwa yāke Akavo, na āuka kwitu. Na ōtsa
 ndavu ya Vaulo, āyova mau na mōko, ātsya :
 Uu nukunēna Tjuu museu : mundu, mwēne
 ndavu ii, Ayuti makamwov'ōu Yelutsalēme
 na makamuumya, mamwikie ndzāni tsya
 12 amaiṣa. Indi tēwa ndeto itsu, tamukānya iṣyi
 na al'āngi ma mutsyi uu, ndakāmbatie Yelu-
 13 tsalēme. Tiwo Vaulo ātsungia : Mwikanyāta,
 mukiiia na mukindula ngoo yākwa? Undu
 né niumbite, ti kwovwa tu, indi na kukwa
 Yelutsalēme undu wa tsyitwa ya Vwana
 14 Yetsu. Indi akilēa kutwiṣikitsya, takilya,
 titjatsya : Tjendo tja Vwana kīkike.
 15 Indi matuku atsu māvita, tōva tjalo, tāmba-
 16 tia Yelutsalēme. Indi na amwe ma avikili
 ma Kaitsalia māṣi vamwe naitu, makitutwaa
 kwa Munatso, mundu Mukivilo, muvikili wa
 17 tene, tāmama kwāke. Indi tikkika Yelu-
 18 tsalēme, avikili mātuṣaua netsa. Muṣena wa
 kēli Vaulo āṣi naitu kwa Yakovo na atumia
 19 ônze mākomana kū. Na āmakēsy, āmanenge
 uvoo umwe n'ōmwe wa maundu, Mulungu
 20 wēkjie amaiṣani kw'ōṣukumi wāke. Indi
 mēwa, māmutaia Mulungu na māmwia : Nu-
 kwona, mwanātsa, ngili tsyanāta tsyi vau kati
 wa Ayuti, ala maikiīte, na ônze mē na kiwiu

21 kwa mwamulo. Indi mātavva uvoo wāku,
 kana nukutsomesya Ayuti önze kū kwonze
 amaišani, maekane na Motse, utjatsya : mati-
 kāike tsyana na matikatambuke kwa tsyi-
 22 gio. Tikēkāta ? Makēwa niwo, kana nūkite.
 23 Indi ik'ōu, ula tikukutavya. Kwitu vē andu
 24 ana, mē na wāso. Atsu umötse, ukēseuvye
 vamwe namo na umya mali, mēndzwe tjongo,
 na önze makamaña, kana ul'öndu wāku mata-
 vitsywe, ti kindu, indi nukutambuka mwēne,
 25 ukitsitsya mwamulo. Indi ala amaisa, mai-
 kiite, tamōlēle, makaitsētsee kwa kisangōna
 tja aimu na nzakame na ila yiitwe na ulalai.
 26 Tiwo Vaulo ötsa al'āndu muṣen'öngi, na
 ēšeuvya vamwe namo, ālika ḥumba nzeu na
 akitavanya, kana matuku ma kišeuvyo nima-
 vikite, muvaka tjumwe kisangona tja kul'ōmwe
 27 wō. Indi ala matuku mwondza mākilyi ku-
 şela, ala Ayuti ma Atsia māmwona ḥumba
 nzeu, māingianitsya ngušu yonze na māmu-
 28 kwata, makiia : Aume, Aitsaēle, tēsetsyai !
 Utsu niwē ula mundu, ukutsomesya kū kwe-
 nze, akivusya andu aa na mwamulo na vandu
 vā ; na ingi ālitja Aelene ḥumba nzeu na
 29 atsunya vandu vā vaşeu. Undu māi māmwona
 Tolovimo Mwevetso vamwe nāke mutsyi na
 30 mātsya : Vaulo āmulitja ḥumba nzeu. Na
 mutsyi wonze wōkila na kwatwika mutulanyo
 wa andu. Na mākwata Vaulo na māmuu-
 malya ḥumba nzeu, makimukutsya ; na mi-
 31 tuki myomo yavingwa. Na makimanža ku-
 mūaa, nguma yamuvikia valotsi wa ngili
 32 wa kituu: Yelutsalēme wonze nukūkila. Utsu
 ötsa oyu matsikali na mavalotsi ma yana

na ātseomba kwō. Indi-mo mōna valotsi wa ngili na matsikali, māeka kukuna Vaulo.
 33 Tiwo valotsi wa ngili āṣengea, āmwotsa na āmula, ōvwe na miŋololo ili, na ākūlya : niwō
 34 na ēkji'āta ? Angi māia uu n'āngi māia uu ngusuni : indi ndātoṇa kumaṇa undu wa-wo
 35 kwa kilondzo, āmula, atwawe ngomeni. Indi akīswa āi mbatsyani, ētsa kukuwa ni matsikali
 36 undu w'ōniendu wa ngusu ; undu andu ēngi
 37 mātia, makiia : Umūae ! Na ākilyi kulikwa ngomeni, Vaulo āmwia valotsi wa ngili : Ndu-
 38 netje, ngutavye ndeto ? Nāke ātsya : Nuitsi kielēne ? Tiwē ula Mwaikivito, ula matuku
 39 matiti māvita, unōkililye andu ngili ina ma
 40 Tsikalio, na akimaumalya ḥika ? Indi Vaulo
 41 ātsya : Ne ni mundu Muyuti, Mutualatso wa Kilikia, mwana-mutsyi wa nguma nene. Indi
 42 ningukuvoya, undeke, ninēne na andu ? Indi
 43 āmweka, Vaulo āungama mbatsyani, āmav-
 44 nētsya andu na kwoko ; indi kwatwika ikilya,
 45 āmēa kiṣyomo tja kievelaio, atjatsya :

Kilungu tja myongw'ēli na kēli.

1 Aume, ānātsa na aīṣe, mbiṣikitsyei, ngikāia
 2 indino mbē wēṇu. Indi mēwa, kana ānēna
 3 namo kiṣyomo tja kievelaio, mākilya kji ; na
 4 ātsya : Niñe mundu Muyuti, natsyaiwe Tala-
 5 tso wa Kilikia, indi naewa mutsyi uu mauni
 ma Kamaliēle, ngitsomeṣywa mwamulo wa
 aīṣe kalakala ke, nēwa kiwiu kwa Mulungu,
 4 t'ōndu inw'ōnže mwi natjo munzi-uu ; nalundja
 5 kitsomo kī muvaka kikwu, ngiova na ngi-
 matwaa tjumbani aume na aka ; ul'ōndu

mukoani munene na utumia wonze ukutoña
 kungutsia; na nanengwe mavalua nimo kwa
 ānaiše, naši Tamatsako, nove na ala ma kū na
 6 kumatwaa Yelutsalēme, makunwe. Indi kwa-
 twika, ngisi na ngisengelela Tamatsako, tsyua
 ikiungama, imwe tjēni kinene tjamulika-né
 7 kuuma kitutuni, na navaluka-nzi na nēwa wa-
 tsya, ukimbia: Tsaulo, Tsaulo, nukundungilya-
 8 ki? Indj-né natsungia: Ni-wō, Vwana? Na
 āmbia: Ne ni Yetsu Munatsalēte, ul'ökumu-
 9 lundja. Indi ala māi nākwa, mōna tjēni,
 indi watsya, ula wanēna nākwa, matiaiwa.
 10 Indi nātsya: Ngēkāta, Vwana? Nāke Vwana
 āmbia: Wōkila, si Tamatsako, na kū ukataavwa
 11 maundu önze, ala wāmulilwe, wike. Indi ngi-
   swa ndiaona kindu kwa kititso tja tjēni kiya,
   ngikwatwa mōko ni atindanya mākwa, nauka
 12 Tamatsako. Indi Anania, mundu muſeu wa
   mwamulo, ukutaiwa ni Ayuti önze, matuie kū,
 13 āuka kwākwa na āungama vakuvi, āndavya:
   Tsaulo, mwanātsa, unengwe kwona. Nākwa
 14 tsaa uu-uu nāmwona. Indi ātsya: Mulungu
   wa aīſe maitu nuakunuvie kumaña tjendo tjāke
   na kwona ula mukalakala na kwiwa watsya
 15 kañwani wāke, wiſwe ngutsi yāke kwa andu
 16 önze ya maundu, ala wōnie na kwiwa. Na
   indino wikalangila-ki? Wōkila, wikiwe ma-
   ndzi, ukaſambwe mawaſe māku, ukita tsyitwa
 17 yāke. Indi kwatwika, natsyoka Yelutsalēme,
   na ngivoya Mulungu ƿumba nȝeu, nakwatwa
 18 ni Tjuu na namwona, akimbia: Ikulüte na
   umāla mituki Yelutsalēme, undu matikētikila
 19 ukutsi wāku kwākwa. Nākwa nātsya: Vwana,
   ēne nimētsi: niňe, ula wamakwatie, ala makwi-

- 20 kiïte, na kumañamatsya matsinakokeni; na vala nzakame ya Tsevano, ngutsi yāku, yētiwa-nzi, nākwa mwēne nai ngiungama vau na ngītikila na ngiiya ngua tsy'ala māmūiae.
- 21 Na āndavya: Si, né ngakutuma kwa amaiša
 22 kwatsa. Indi māmwišikitsya muvaka ndeto ii na mōkilya watsya wō, matjatsya: Umūae mundu utsu, undu ndētona kwikala sāyu ingi.
- 23 Namo makiia na makitembuia ngua na matju-
 24 lutja kitoo yulu, valotsi wa ngili āmula, alikye ngomeni, atjatsya, mamukune na myundzyu,
 25 amane undu wa tjaus undu māmuia uu. Indi māmina kumumamya, akunwe, āmwia valotsi wa yana, ūngji vau: Ni kalakala kwēnu, kumukuna Mulōma na ndanāmba kutsililwa?
- 26 Indi valotsi wa yana ēwa, āşı kwa valotsi wa ngili, āmutavya, atjatsya: Nukwenda kwi-
 27 kāta? Undu mundu uu ni Mulōma. Indi valotsi wa ngili āmwitsia, āmwia: Undavye,
 28 wi Mulōma? Indi ātsya: Ii. Indi valotsi wa ngili ātsungia: Ne nanengjiwe wo utsu kwa ilovia tsīngi. Indi Vaulo ātsya: Indi né
 29 natsyaiwe nawo. Na'-yu māekana nāke, ala māmanza kumukūlya. Indi ula valotsi wa ngili ākia, āmaña, kana ni Mulōma na undu
 30 wai āmwovēte. Indi mušeñ'ōngi, atjenda kumaña niwo undu wa kutavanywa ni Ayuti, āmušatsya na āmula, akoani anene makomane na atumia ūnze na āmušetsya Vaulo, āmūngamya kati wō.

Kilungu tja myongw'eli na katatu.

- 1 Indi Vaulo ātsitsya ikomano, ātsya : Aume, ānātsa, natambukjie ndzia ya Mulungu n'ōma-
- 2 ḥani muṣeu vyu muvaka muṣeṇa uu. Indi mukoani munene Anania āmāmulila maungji
- 3 vau kwāke, kumukuna kańwa. Tiwo Vaulo āmwia : Mulungu akilyi kukukuna, ukito, uvakitwe weu ! Nāku nuikalite vau, undzilile kwa mwamulo, n'ōtjamula, ngunwe, ukikila
- 4 mwamulo, ata ? Indi ala maungji vau utē, mātsya : Nukuumāṅga mukoani munene wa
- 5 Mulungu ? Nāke Vaulo ātsya : Ndinamaṇa, ānātsa, kana ni mukoani munene. Undu vōlē-twe : Ndukamunēnee nai mwamuli wa mbai
- 6 yāku. Indi Vaulo āmaṇa, kana kilungu kimwe ni tja Atsatukaio na kingi tja Avalitsaio, aia ikomanoni : Aume, ānātsa, nińe Muvalitsaio, mwana wa Avalitsaio, ningutsililwa undu wa
- 7 mutalisyō n'ōtsyukji wa akwu. Indi akinēn'ōu, kwatwika iteta ya Avalitsaio na Atsatukaio, na nguṣu yatānitsya. Undu Atsatukaio mēkwatsya : vatingwa utsyukji kana alaika kana tjuu, indi Avalitsaio kwitikila ḥonze eli.
- 9 Indi kwatwika kilondzo kinene, na mōkila amwe ma ḥoli ma kilungu tja Avalitsaio, mātē-tanya, matjatsya : Titinōna undu uşuku kwa mundu uu. Indi kişa tjuu ānēna nāke kana
- 10 mulaika— ? Indi kwatwika iteta yai, valotsi wa ngili ḥakia ; Vaulo akatembuwa nimo, āmāmulila matsikali, maṣee, mamukue kati wō na
- 11 kumutwaa ngomeni. Indi utuku, uvikilite, Vwana āmwitsia, ātsya : Uńauke ! T'ōndu wanenge ukutsi wa maundu mākwa kū Ye-

lutsalēme, n'ōu ni wāku kunenge ukutsi
 12 na Lōma. Indi kwatja, Ayuti mākomana,
 mākila mumā, matjatsya : kutii kuya kana
 13 kuńwa, matamūaite Vaulo. Indi māi andu
 kuvituka myongw'ēna, ala mākila mum'ē-
 14 tsu. Namo māuka kwa aкоani anene na
 atumia, mātsya : Takila mumā, titikatsame
 15 kīndu, titamūaite Vaulo. Na indino ińwi na
 atumia ōnže mukamunenge valotsi wa ngili
 uvoo, amušētsye kwēňu, ni kana mumāne
 netsa maundu māke. Indi ndanāmba kuse-
 16 ngea, isyi tiurbanite, kumūaa. Indi mwivae
     wa Vaulo ēwa kitwio kī na ālika ngomeni,
 17 āmutavya Vaulo. Indi Vaulo āmwita umwe
     wa mavalotsi ma yana, ātsya : Mwanake uu
     ukamutwae kwa valotsi wa ngili, undu ē n'ōndu
 18 wa kumutavya. Nāke āmwotsa, āmutwaa kwa
     valotsi wa ngili na ātsya : Mwave Vaulo āmbita,
     āmboya, niete mwanake uu kwāku, ē n'ōndu
 19 wa kukutavya. Indi valotsi wa ngili āmukwata
     kwoko na āsi nāke mwašo, ākūlyya : Ni tjau,
 20 kila wi natjo tja kundavya ? Indi ātsya :
     Ayuti nimatwie ndzama ya kukuvoya, ušētsye
     uni Vaulo ikomanoni, ni kana kumańa netsa
 21 undu wāke. Nāku ndukamaikīe, undu aume
     mō kuvituka myongw'ēna māmukungia, ala
     makilile mumā : vatii kuya kana kuńwa,
     matamūaite ; na indino mayumbanite,
 22 matjetelela witikilo wāku. Nāke valotsi wa
     ngili āmweka mwanake, āmina kumwamulila,
     ndakamutavye mundu, kana numbumbulile
 23 undu uu. Na āmēta ēli ma mavalotsi ma
     yana, ātsya : Umbanyai matsikali māna
     ēli, ma kuši Kaitalia na alitsi ma nga-

mitsi myongo mwondza na akwi ma matumo māna ēli, tsaa katatu w'ōtuku wavita.
 24 Na tsovyai ɻamu, mamulitsililye Vaulo na
 25 mamutwae netsa kwa Veliki, wali. Na ōla
 26 valua uu : Kalautio Litsia nukumukēṣya wali
 27 ula mutseo muno, Veliki. Ayuti manamu-
 kwatie mundu uu na makilyi kumūaa; nauka
 na matsikali, ninamwokola, ngitavwa : ni
 28 Muloma ; na ngimanza kumaña undu, ula
 māmutavanya, ninamutwaa ikomanoni yō.
 29 Ninōna, akitavanywa undu wa matētanya ma
 mwamulo wō, indi kutiai kitavanyo tja ku-
 30 müaa kana tja kumwikia tjumbani. Indi
 nanengwe uvoo, kana mēkumukungia, oyū
 namutuma kwaku na namatavya na atavanī,
 31 mamunenee mbē wāku. N'āla matsikali mā-
 mwotsa Vaulo, t'ōndu māmulilwe, māmutwaa
 32 n'ōtuku Andivatili ; indi muṣen̄ōngi mātsyoka
 ngomeni, māeka alitsi ma ngamitsi, magi nāke.
 33 Atsu mālika Kaitsalia na māmunenge wali
 34 valua na māungamya Vaulo mbē wāke. Indi
 ātsoma na ākūlya : ni wa kivalo tjau ? Na
 35 āmaña, ni wa Kilikia, ātsya : Ngakwiṣikitsya,
 atavanī māku mavikite. Āmula, aiiwe ɻumba
 y'ōtsili ya Elote.

Kilungu tja myongw'ēli na kana.

- 1 Indi matuku atano māvita mukoani munene Anania āṣēa na atumia amwe na munēni umwe Teletulo ; atsu māmutavanya Vaulo kwa wali.
- 2 Indi āetwe, Teletulo āndza kumutavanya, atja-
tsya : Nitikwona uvoo mwingi kwāku na andu
3 mōna myalulo mitseo kwa wui wāku, naitu

nitikwitikila maundu atsu isy'onze na kū
 kwonze, tikikutungia muvēa wonze, Veliki
 4 mutseo. Indi ndikuṇamatsye ingi, ningu-
 kuvoya, utwiṣikitsye ndeto tsya kutila tu
 5 kw'ōndu utseo wāku. Undu tamwonie mundu
 utsu mwanangji, ukwingianitsya Ayuti ḥonze
 kū-nzi, na mutongoi w'ōtāni wa Anatsolaio,
 6 ula watatie kutsunya ɻumba n̄zeu; na tamu-
 kwata, tamanza kumutsilila kwa mwamulo
 7 witu. Indi valotsi wa ngili Litsia āshea na
 8 āmwotsa kwitu na viña na āmulila atavani
 māke, mauke kwāku. Nukutsomoa mwēne
 kumukūlya na kumaṇa maundu ḥonze, ala iṣyi
 9 tikumutavanya. Indi na Ayuti mētikitsya,
 10 matjatsya: maundu aa niwo. Na wali āmu-
 venetsya, anēne, Vaulo ātsungia: Ngimaṇa,
 wi ndzili ya mbai ino myaka mingi, ningwi-
 11 kaia maundu mākwa na kutakia. Nukutoṇa
 kumaṇa, kana matuku mākwa matinavituka
 ikumi na ēli, kuumma naṣea Yelutsalēme, nga-
 12 muvoye Mulungu. Na matinēmbona, nginēna
     na mundu kana ngiingianitsya nguṣu ɻumba
 13 n̄zeu kana mutsyi. Na matitonā kwete
     ngutsi tsya maundu, ala indino mēkundavanya.
 14 Indi ningukunenge ukutsi, kana nguṣukuma
     Mulungu wa aīṣe maitu kwa kitsomo kī, kila
     mēkukita utāni, ngiikia tsyonze, ila tsyolētwe
 15 mwamuloni na anavini; ngiṣwa ni na muta-
     liṣyo kwa Mulungu, ula mēkwitikila atsu ēne:
     kana utsyukji wa akalakala na atakalakala
 16 ukilyi kutwika. Kw'ōndu uu nākwa mwēne
     ningumanza na viña wonze, nikale n'ōmaṇani,
     utakjimitwe mbē wa Mulungu na wa andu kū
 17 kwonze. Indi ninaukjie, myaka mingi yavita,

ugiumya maqembo kwa mbai yākwa na iṣa-
 18 ngōna. Ngik'ōu, manambona ḥnumba nzeu,
     ta mundu, ukwiṣeuvya, kutē nguṣu na kutē
 19 kilondzo, indi Ayuti amwe ma Atsia — kwai
     kavaa atsu maungame mbē wāku na kutava-
 20 nya, makiṣwa mē undu nākwa. Kana atsu
     ēne matavanye: nimanōnie wai mwau, ngiu-
 21 ngama ikomanoni, kana ni kwa watsya uu, ula
     ninaie, nungamite kati wō: Undu w'ōtsyukji
 22 wa akwu ningutsililwa mūnzi uu. Indi Veliki
     āmat̄tsya, undu wamaṇa netsa undu wa ki-
     tsomo kī, atjatsya: Litsia, ula valotsi wa ngili,
 23 āṣea, ngatsil'ēkwani yāku. Āmwamulila va-
     lotsti wa yana, aiiwe tjumbani na aşumue na
 24 ndakamatsyie andu māke, kumuṣukuma. Indi
     matuku amwe māvita, Veliki āuka na Tulu-
     tsila, mukāke, ula wai Muyuti, āmwita Vaulo
     na āmwiṣikitsya uvoo wa mwikio kwa Kilitsito
 25 Yetsu. Indi akinēna undu w'ōkalakala na
     mwitino na ikwani, ikiliyi kūka, Veliki ākwa-
     twa ni vvia, ātsungia: Indino nukutoqa kuṣi;
 26 indi nāona, vatē wia, ngakwita. Na akita-
     liṣya, akanengwe ilovia ni Vaulo: kw'ōndu
 27 uu atina kumwita na anēna nāke. Indi mya-
     k'ēli yavita, Veliki ākita mulili wāke Volokio
     Vetsito. Na akimanza kutsetsenga Ayuti,
     ātia Vaulo, ōvētwe.

Kilungu tja myongw'ēli na katano.

1 Vetsito ātwika wali, muṣeṇa wa kana āmba-
 2 tia Yelutsalēme kuuma Kaitsalia. Na akoani
     anene na andu ma mbē ma Ayuti māmunenge
 3 uvoo wa Vaulo na māmuvoaya, makimanza tei

wāke, amwite, auke Yelutsalēme; mātwa ndza-
 4 ma kumūaa, ndziani. Nāke Vetsito ātsungia:
 Vaulo ē vau tjumbani Kaitsalia, indi nākwa
 5 ngaši mituki. Ātsya: Na ala anene kwēnu
 māsēa, makamutavanye, kukišwa kwi undu
 6 wai kwa mundu uu. Indi ātinda kwō matuku
 matiti, ḥaṇa kana ikumi, āšēa Kaitsalia; mu-
 ſen'ōngi ēkala-nži kitumbini tj'ōtsili, āmula,
 7 Vaulo aetwe. Indi āuka, Ayuti, ala manaſeie
 kuuma Yelutsalēme, māmuſyululukila, maki-
 umya matavanyo mēngi na maito, ala mata-
 8 tonā kumakutsia. Na Vaulo akikaia: Ndia-
 vitia nongo, ndiavuſya mwamulo wa Ayuti
 9 kana ḥumba nžeu kana Kaitsala. Indi Vetsi-
 to atjenda kumatsetsenga Ayuti, āmutsungia
 Vaulo: Nukwenda, wāmbatia Yelutsalēme,
 10 makwani atsu matsililwe kū ni-ńe? Indi
 Vaulo ātsya: Nungamite mbē wa kitumbi
 tj'ōtsili tja Kaitsala, vā nivo ngutsililwa; ndia-
 11 mēka Ayuti nai, tōndu nāku uitsi netsa. Na
 ngišwa ni mundu muſuku-ńe, na nēka undu
 wa kūawa, ndilēa kukwa; indi kukišwa ti
 kīndu, kila atsu mēkundavanya, vatingwa
 mundu, utoŋaa kumbumya kwa andu atsu.
 12 Ningumwitia Kaitsala. Tiwo Vetsito ānēna
 ndzama na alili māke, ātsungia: Wamwitia
 Kaitsala, ukaši kwa Kaitsala.
 13 Indi matuku amwe māvita, tsumbi Akiliva
 na Velenike māuka Kaitsalia, kukēſya Ve-
 14 tsito. Indi makitinda vau matuku mēngi,
 Vetsito āmutavya tsumbi ikwani ya Vaulo,
 atjatsya: Vē mundu, ula unatiwe ni Veliki
 15 övētwe, utsu, navika Yelutsalēme, akoani
 anene na atumia ma Ayuti mānenge uvoo

- 16 wâke, makimanza, atsillilwe, ninamatsungia ;
 ti kišio tja Alôma, kutsilila mundu mana,
 mutavanywa ndanâmba kûngama usyu n'ôsyu
 na atavani mâke na kwona vandu va kwikaia
- 17 undu wa kitavanyo. Na mâvika kû, ndinê-
 tîtsya ; mušeñ'õngi nékala-nzi kitumbini tj'ô-
 18 tsili, ninâmula, mundu uu aetwe. Atavani
 mâuka, matinêmwetee ndeto nzungu, t'õndu
- 19 nâitsye, indi mäi na matetanya nâke undu
 wa mwikio wô na wa Yetsu umwe, wakwîte,
- 20 ula Vaulo ukwatsya : ê sâyu. Indi ngitsâni-
 tsywa undu wa ndeto ii, ninâtsya : Nukwenda
 kusi Yelutsalême, ukatsililwe vau ndeto ii ?
- 21 Indi Vaulo étia Kaitsala, aiiwe, muvaka ni
 utsili wa Aukutsito, ninâmula, aiiwe muvaka
- 22 ngamutume kwa Kaitsala. Indi Akiliva
 âmwia Vetsito : Ningwenda na mwène ku-
 mwišikitsya mundu uu. Âtsya : Uni uka-
- 23 mwišikitsya. Na kwatja Akiliva na Velenike
 mâuka n'ôtana munene na mâlika ñumba ya
 kwisikitsya ndeto vamwe na mavalotsi ma
 ngili na andu ma mbê ma mutsyi, na Vetsito
- 24 âmula, Vaulo aetwe. Na Vetsito âtsya :
 Tsumbi Akiliva na aume ônze, ala mwi vau,
 mukumwona vâ mundu, ula ngusu yonze ya
 Ayuti Yelutsalême na kû, manambitsia, ma-
 kiia : mundu utsu ndétona kwikalâ sâyu ingi.
- 25 Indi-ñe ninôna, ndanêka undu wa kûawa ;
 indi nâke mwène akimwitia Aukutsito, nina-
- 26 twa kumutuma. Na ndin'õndu, ula wa kala-
 kala, nimwolèle vwana ; kw'õndu uu namwete
 kwênu na muno-muno kwâku, tsumbi Akiliva,
 kenda, mukûlanyo wasela, nione undu wa
- 27 kwola. Undu ningwatsya : kutii akili, ku-

tuma mundu mwove, vatē kunenge uvoo wa kitavanyo.

Kilungu tja myongw'ēli na sandatu.

- 1 Indi Akiliva āmwia Vaulo : Nukwamulilwa, kunēna undu wāku. Tiwo Vaulo ātambautja
- 2 kwoko ēkaia : Ningwatsya, ni na matsia ngilyi kwikaia münzi uu mbē wāku, tsumbi Akiliva,
- 3 kwa maundu ḥonze, ngutavanywa ni Ayuti ; ku-vituka, undu nukumaña netsa tsyišio na makūlanyo ḥonze ma Ayuti. Kw'ōndu uu ningu-
- 4 kuvoaya, umbiṣikitsye na mūmitsyo. Mwendele wākwa kuuma wana, ula kuuma kwandza mbaini yākwa na Yelutsalēme, Ayuti ḥonze
- 5 nimawitsi makimaña-née tene, kişa mēkwenda kunenge uvoo, kana nēkalile kw'ōtāni, ul'ōku-kwata netsa usukumi waitu wa Mulungu,
- 6 Muvalitsaio. Na indino nungamite vā, ngitsililwa undu wa mutualisyo wa mbaşa, ila aise
- 7 maitu māsitwe ni Mulungu, kwayo mbai ikumi na yili tsitu ikutaliṣya kuvika, ikişukuma Mulungu utuku na mušeṇa. Undu wa mutualisyo uu, ningutavanywa ni Ayuti, tsumbi.
- 8 Kwēñu kutiikiika : Mulungu kutsyutja akwu,
- 9 ata ? Indi-née nātsya, ni wākwa, kükita na
- 10 viña tsyitwa ya Yetsu Munatsolaio. Na nēk'ou Yelutsalēme na nēkia tjumbani ēngi ma așeu, nginengwe viña ni akoani anene ; na matjua-
- 11 wa, nētikila na watsya wākwa. Na kū kwonze matsinakokeni mēngi ngimakuna namakandia, manēne unendu ; na ngivituka kumēwia ndzika,
- 12 namalundja muvaka mitsyi ila ya-ndza. N'ou nai ngişi Tamatsako na viña na witikilo wa

13 aкоани anene, mušeṇa kati nōna ndziani,
 tsumbi, tjēni kuuma kitutuni, kivitukite ki-
 titso tja tsyua, tjamulikila né na ala māe-
 14 ndanya nākwa. Na isyonze tikivaluka-nzi,
 nēwa watsya, ukumbia kisyomo tja kievelaio:
 Tsaulo, Tsaulo, nukundungilya-ki? Ni kūmu
 15 kwāku kwikitsya nzéle mündzyu. Indi-né
 nātsya: Ni-wō, Vwana? Nāke Vwana ātsya:
 Ne ni Yetsu, ul'ökumulundja. Indi ukila,
 16 ukaungame na mau māku. Undu nōneka
 niwē, ni kwa kukutsovya, utwiķe mušukumi
 na ngutsi, t'ōndu umbernie na t'ōndu ngōneka
 17 niwē, ngikunuva mbaini yāku na amaisani;
 18 kwa atsu ningukutuma, kumavingua mēšo mō,
 kumālyulila kuuma kivindu tjēnini na kuuma
 Tsatana kwa Mulungu, manengwe yekea ya
 mawaše na wāi kwa ala maseuvitywe ni mwī-
 19 kio, ula wi kwākwa. Tiwo, tsumbi Akiliva,
 20 ndialēa kwiśikitsya ula woni wa kitutuni, indi
 namatavya, ala mē vau Tamatsako na Yelut-
 tsalēme na-nzi yonze ya Yutaia na amaisa,
 mēlile na mālyuke kwa Mulungu, makika
 21 maundu, mēanite mwalyulo wa ngoo. Kwa
 ndeto ii Ayuti māngwata ḥumba nzeu, mā-
 22 manza kumbuaa. Na nētsiwa kitēsetsyo, kila
 tja Mulungu muvaka mušeṇa uu, nungamite,
 nginenge ukutsi mutiti na munene, ngilēa
 kutavanya undu, kutē ila anavi mānēnie:
 23 kana ikiliyi kwikika, na Motse: kana Kili-
 tsito ni kuṇamaa, na akiṣwa ni ikiṣaṣi ya utsyu-
 kjini wa akwu, akiliyi kutavya tjēni mbai ino na
 24 amaisa. Indi akikaia uu, Vetsito ātsya na wa-
 tsya munene: Wi na kilalu, Vaulo; kutsoma
 25 kwingi kukwalyula kilalu. Indi Vaulo ātsya:

Ndi na kilalu, Vetsito mutseo, indi ningunēna
 26 ndeto tsya-wo na tsya akili. Undu tsumbi
 nuitsi maundu atsu, kw'ōndu uu ningunēna
 na mbē wāke; undu ndikwatsya ndeto imwe
 ya maundu atsu nivišite mbē wāke; undu uu
 27 ndwaikika ututoni. Nukwikia anavi, tsumbi
 28 Akiliva? Nitsi, nuikiite. Indi Akiliva
 āmwia Vaulo: Nukundzetsenga mituki, ni-
 29 twike Mukilitsito. Indi Vaulo: Ninguvoya
 Mulungu: ti wę mwēne tu, indi na al'āngi
 ūnže, ala mēkumbiwa mūnzi uu, matwike,
 mituki kana kavola, andu tākwa, vatē mbingu
 30 itsu. Na tsumbi ōkila na wali na Velenike
 31 na ala mēkala-nzi vamwe namo, na māsi
 mwašo, mānēnanya matjatsya: Mundu uu
 32 ndēkwika undu wa kūawa. Indi Akiliva
 āmwia Vetsito: Mundu utsu kişa atonie kuşa-
 tsywa, kişa ndāmwitia Kait sala.

Kilungu tja myongw'eli na mwondza.

1 Indi k watwītwe, tumale na ngalawa kuši Ita-
 lia, māmuumya Vaulo na ūve angī amwe kwa
 valotsi wa yana, tsyitwa yāke Yulio, wa kituu
 2 tja Aukutsito. Indi talitsa ngalawani ya Atala-
 miti, yendaa kuši ngaliko tsya Atsia, taumala,
 akišwa āi vamwe naitu Alitsalako Mumaketonia
 3 wa Tetsalonike; muşen'ōngi taşı Tsitono. Na
 Yulio, ula wamwikjie Vaulo tei, āmuletja, āsi
 4 kwa aŋaŋae, akētse kwewa. Kuuma vau tau-
 mala, tavita išeо wa Kivilo, undu mbevo tsya-
 5 sautsya; tavita ukanga wa Kilikia na Vambi-
 6 lia, tavika Mila wa Likia. Na kū valotsi wa
 yana ūna ngalawa ya Aleketsandelia, ikuši

- 7 Italia, ātulitsililya-yo. Indi matuku mēngi tasi kavola na na viña tavika Kinito ; na mbevo ikitulēa, tisēe, tavita Keleta, telekēle
- 8 Tsalamone ; na viña tu tavita, tauka vandu vētawa ituitsyo itseo, vakuvi na mutsyi
- 9 Latsea. Indi matuku mēngi māvita na kwatwika kwai mušāna kuši na ngalawa, undu na matuku ma kwivunga māmina ku-
- 10 vita, Vaulo āmakānya, atjatsya : Aume, ningwona, kana tjalo kī kikakita mōñamai na mušāna mwingi ti wa miiyo na wa
- 11 ngalawa tu, indi na wa mašāyu mēñu. Indi ula valotsi wa yana āmwikia mwamuli wa ngalawa na mwēne-yo, kutē ila ndeto tsya
- 12 Vaulo. Indi kituitsyo kitāila kwa kwikala kū, matuku ma mbevo maše, ala ēngi mātwa ndzama kuumala kū, mavike, kiša kukitoneka, Voinike, mēkale vau matuku ma mbevo ; nitjo kituitsyo tja Kelete, tjelekele mukikanitsyo wa muumilo w'ēseo na wa nzuilo wa yulu.
- 13 Indi ikiuma mbevo nditi ya mutjamano w'ēseo mātsya : kitwio tjō ni tja kalakala, mākua
- 14 nanga na māvitila Kelete vakuvi muno. Indi undu utiti tjašēea kitsilian i kivungji kinene, kitawa tja mukikanitsyo wa nzuilo wa yulu.
- 15 Indi ngalawa yakwatwa na yaemwa ni kivu-
- 16 ngji, tatsitsya, kula tikatwawa. Indi tikiṣe-ngelela mituki katsilia kamwe, kētawa Kauta,
- 17 na viña tatsomoa kwamula ivetela, ila mālitsi-lilya, kwa kwova ngalawa kū iseo kw'ōtuika ; na makikia kulika Tsilitini, māšētsya ngua
- 18 tsya ngalawa, n'ōu mātwawa. Indi tikiñama-tsya muno ni kivungji, mušena wa kēli mētja
- 19 miiyo ukangani na mušena wa katatu mētja

itsamu tsya ngalawa na mōko mō ēne ukanga-
 20 ni. Indi tsyua ikilēa kwoneka na ndata matu-
 ku mēngi na kivungji kikivunga, mutališyo
 21 wa kwokoka kwitu, ula watialite, waſela. Na
 ndzaa ikiſwa yai ɳingi, tiwo Vaulo aungamite
 kati wō, ātsya : Aume, kunai kavaa kwiſwa
 22 munambisikitsye, mutikaume Kelete, na kwona
 umwe wēnu, kutē ngalawa yoka. Undu utuku
 23 uu mulaika wa Mulungu, mwēne-ńe, ula ngu-
 24 muſukuma, āmbitsia, atjatsya : Ndukakie,
 Vaulo, ukaungama mbē wa Kaitala ; na
 tsitsya, Mulungu nukunengjie ḥonze, ala mē-
 25 kwendanya nāku. Kw'ōndu uu nāukai, aume ;
 undu ningumwīkia Mulungu, kana niwo, ul'ō-
 26 ndu nundavitsye. Indi kutii ngalali, tikwe
 27 kitsiliani. Indi kwatwika utuku wa ikumi na
 kana, naitu tikitwawa kū na kū Atilia, utuku
 kati andu ma ngalawa mātsya : nzi nikuſenge-
 28 lela. Na māela mandzi, mōna maſima myo-
 ngw'eli; indi māſi mbē undu utiti na ingi māela
 29 mandzi, mōna maſima ikumi na atano ; na
 makikia, titiikwe kundu, kwi mavia, māletja
 nanga iqa kū itina wa ngalawa, mētelela, kutje.
 30 Indi andu ma ngalawa makimanza kukia ngalawani na makiſētsya ivetela ukangani, matja-
 31 tsya : mēnda kuletja nanga kū mbe, Vaulo
 āmwia valotsi wa yana na ala matsikali : Ma-
 kiſwa andu atsu matyikala ngalawani, mutitonqa
 32 kwokoka. Tiwo matsikali mātila ndii tsya
 33 ivetela na māeka, ivaluke. Indi kutināmba
 kutja, Vaulo āmatsetsenga ḥonze, mōtse kandu,
 atjatsya : Mūnzi uu ni museqa wa ikumi na

kana, mukitinda, mutāitsaa kandu na mukilēa
 34 kuya kindu. Kw'ōndu uu ningumukānya kwo-
 tsa kandu, undu uu ni utseo wa kumwokola ;
 undu mutikōa nongo umwe utswii mutweni.
 35 Indi ānēn'ōu na ōtsa mukae, ātungia muvēa
     Mulungu mbē wa ūnze na ātula, āndza kuya.
 36 Indi ūnze mākwata ngoo na māya ēne kandu.
 37 Indi tai ūnze māna ēli na myongo mwondza na
 38 andu ḡandatu. Indi māvūna kandu, māola
 39 ngalawa, makitja itsyo ukangani. Indi kwatja,
     matiamapa-nzi, indi mōna tjoko kimwe, kī na
     kituutsyo, mātwa, kwokola ngalawa na kū, kiṣa
 40 kukitoneka. Na mātila nanga, mātia ukangani
     na māṣatsya ndii tsya mūlui wa kwamula ngalawa
     na mēkia ngua ya mbē mbevoli na māsi
 41 ngaliko ya ngūkani. Indi māvika kituliani,
     ngalawa yēkwatila kitulia na mbē wayo yavivinwa,
     yaluma, itiasingiṣanga ; indi itina
 42 wayo yatulikānga ni viṇa wa ndunda. Indi
     matsikali mēndaa kūaa ūve, umwe ndakakie
 43 akisambia. Indi ula valotsi wa yana, akima-
     nza kwokola Vaulo, āmavata ndzama itsu na
     āmāmulila, ala mēkumāna kuṣambia, māmbe
 44 kwivalutja ukangani, mavike-nzi, na ala mati-
     ala, mainge yulu wa makengele kana yulu wa
     initi ya ngalawa ; n'ōu kwatwika, ūnze mōkoka
     avoo muvaka ngūkani.

Kilungu tja myongw'ēli na ḡanā.

- 1 Na tōkoka, tiwo tamaṇa ; kitsilia tjētawa
- 2 Melite. Na amaiṣa mātwa netsa kuvituka ;
     undu māvūva mwakjī, mātuṣengeleya iṣy'ūnze
- 3 kwa mbua, ila yaua, na kwa mbevo. Indi Vaulo
     ākwata mbumbū ya ngu na ēkia mwakjini,

ndzoka yauma undu wa mwakji, yamukwata
 4 kwoko. Indi amaiṣa matjona ḥamu, ininīte
 kwokoni kwāke, mānēnanya : Niwo mundu
 utsu ni müāni, ökoka ukangani, indi ukalakala
 5 ndumuletja, ēkale sāyu. Nāke āmindzitsya
 6 ḥamu mwakjini, ndaona uṣuku wonze. Indi
 mētelela, kana akalikwa ni ivai, kana aka-
 valuka o-imwe, ē mukwu. Indi matjete-
 lela muno na matiaona undu uṣuku ukimu-
 kwata, matjalyuka, mātsya : Ni Mulungu
 7 umwe. Indi ngaliko iya munene wa kitsi-
 lia, tsyitwa yāke Vovilio, āi na myunda
 yāke ; nāke ātwatsya, ātwivia kwa tei matuku
 8 atatu. Indi kватwika iše wa Vovilio āwaite
 ndetema na witō ; Vaulo ālika kwāke na
 āvoya Mulungu, āmwilila mōko, āmuvotsya.
 9 Indi undu uu watwika, na angi, ala māi na
 mōwau kitsiliani kī, māuka na māvotsywa.
 10 Mātutāia na ndāia ḥingi na titjumala, mātuva-
 11 kitsya liu. Indi myei itatu yavita, taumala
 na ngalawa ya Aleketsandelia, ila yēkalile
 matuku ma mbevo kitsiliani ; uvano wayo wai
 Tiotsokulo.
 12 Na taṣēa Tsilakutsa, tēkala kū matuku atatu ;
 13 kuuma vau taši, tauka Lekio na muṣen'ōngi
     yauma mbevo ya mutjamano w'ēgeo, muṣeṇa
 14 wa kēli tauka Vutioli ; tōna vau ānaiṣe na
     tātsywa, kwikala kwō matuku mwondza. Uu
 15 tavika Lōma. Na ānaiṣe ma kū mēwa uvoo
     waitu, matusaua muvaka Avio Volo na Tilia
     Tavelena. Na Vaulo āmōna, ātungia muvēa
 16 Mulungu, ākwata ngoo. Indi talika Lōma,
     Vaulo ndāvatwa, kutua kwāke mwēne vamwe
     na itsikali, ula wamwiya.

- 17 Indi kwatwika matuku atatu māvita, āmēta
 ala ma mbē ma Ayuti ; indi mākomanite,
 āmēa : Né, aume, ānātsa, ndiēka undu uşuku
 kwa mbai yākwa kana kwa tsyisio tsya aise,
 naumitsywe mwove kuuma Yelutsalēme ndzāni
- 18 tsya Alōma, ala māndzilile, mātwa kunżatsya
 kwa kwīšwa kutingwa undu wa kumbuaa.
- 19 Indi Ayuti makikalalya, nakindililwa kumwitia
 Kaitsala ; ti kana ni na undu wa kutavanya
- 20 mbai tsyākwa. Kw'ōndu uu nimwitie, ni-
 mwone na kunēna nēnu ; undu kwa mutalisyo
- 21 wa Itsaēle nimamite na muñololo uu. Indi-mo
 māmwia : Naitu titinēnengwe valua ni Ayuti
 undu wāku, na mwanaise ndanēuka, akitavanya
- 22 uvoo kana akikunēnea nai. Indi nitikumanza
 kukwişikitsya, wiatsyāta : undu utāni uu nuku-
 mañika kwitu, kana nukukalalywa kū kwonze.
- 23 Mātwa tjaşı, māuka kwāke, vala utuie, āmaele-
 kanilya, akinenge ukutsi w'ōtsumbi wa Mulungu
 na āmatsetsenga, makwate Yetu, kwa mwa-
 mulo wa Motse na anavi kuuma kioko muvaka
- 24 wiō. Na amwe mētikila ndeto, angi mālēa
- 25 kwikia ; indi mātanavotana, māumala, Vaulo
 akinēna ndeto imwe : Tjuu muşeu āmatavya
 aise mēnu ndeto tsya kalakala kwa Yetsaia,
- 26 munavi, atjatsya : Si kwa andu atsu na nēna :
 Kwiwa mukēwa na mutikamaña, na mukitsitsya,
- 27 mukatsitsya na mutikōna ; undu ngoo ya mbai
 ino niriendēte na na matu mēwa na viņa, na mā-
 lalya mēšo mō, matikōne na mēšo na matikēwe
 na matu, na matikakwate na ngoo, na makā-
- 28 lyuke, nākwa ngamavotsye. Na kwīšwe kuma-
 nikā kwēnu, kana amaisa matumitwe wokoli
- 29 uu wa Mulungu ; namo makēwa. Na ānēn'ōu,

Ayuti māumala, makitetanya matetanya mēngi.
 30 Indi ēkala myak'eli yonze kwāke, vala walo-
 mbeka, āmašengelelyā ônže, ala mālika kwāke,
 31 akitavanya utsumbi wa Mulungu na akitsome-
 şya maundu ma Vwana Yetsu Kilitisito n'ōku-
 mbau wonže, ndātsyiwa.

NDETO TSYA MĒKA MA ATUME TSYĀN'ŌU.

Digitized by Google

